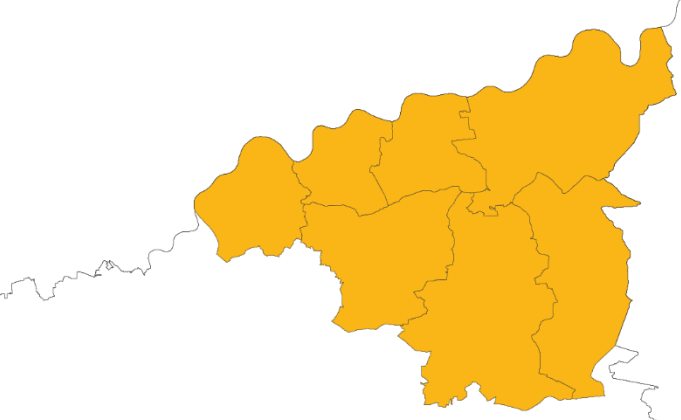
ZWIĄZEK MIAST POLSKICH

CENTRUM WSPARCIA DORADCZEGO

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Strategia terytorialna

Partnerstwo

Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska Fundusz Spójności

GMINA
BOLESŁAW

MIASTO I GMINA
DĄBROWA
TARNOWSKA

GMINA
GRĘBOSZÓW

GMINA
MĘDRZECHÓW

GMINA
OLESNO

GMINA
RADGOSZCZ

MIASTO I GMINA
SZCZUCIN

POWIAT
DĄBROWSKI

Strategia terytorialna

Partnerstwo

Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego

Strategia terytorialna
Partnerstwa „Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego”

Opracowanie
Związek Miast Polskich

Zespół autorski
Joanna Sikorska, Grzegorz Szewczyk

Kierownik projektu CWD
Jarosław Komża

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” poprzez bezpośrednie doradztwo ZMP w strategicznym planowaniu rozwoju 38 partnerstw samorządowych, ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego, wzmocnienie zdolności gmin i powiatów do podejmowania przemyślanej i celowej współpracy oraz planowania kompleksowych przedsięwzięć aktywizujących potencjał obszaru partnerstwa i budujących jego rozwój.

Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dla ponad 370 partnerskich gmin i powiatów z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie strategie terytorialne oraz pakiety przedsięwzięć podnoszące jakość życia mieszkańców.

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” realizowany jest w okresie od września 2020 do marca 2022 roku w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

2021 © Związek Miast Polskich

Skład Partnerstwa

Powiat Dąbrowski, Gmina Bolesław, Gmina Dąbrowa Tarnowska, , Gmina Gręboszów, Gmina Mędrzechów, Gmina Olesno, Gmina Radgoszcz, Gmina Szczucin

Skład Rady Partnerstwa

Lesław Wieczorek – Starosta, Starostwo Powiatowe
Kazimierz Olearczyk – Wój Gminy Bolesław
Krzysztof Kaczmarski – Burmistrz Gminy Dąbrowa Tarnowska
Krzysztof Gil – Wójt Gminy Gręboszów
Krzysztof Korzec – Wójt Gminy Medrzechów
Witold Morawiec – Wójt Gminy Olesno
Marek Lupa – Wójt Gminy Radgoszcz
Jan Sipior – Burmistrz Gminy Szczucin

Skład Grupy Roboczej

Mariola Smolorz – Naczelnik Wydziału Rozwoju Lokalnego, Edukacji i Zdrowia, Powiat Dąbrowski
Kinga Cygan – Podinspektor ds. promocji gminy, zamówień publicznych i pozyskiwania środków pozabudżetowych, Gmina Bolesław
Anna Jastrzebiec-Witowska – Inspektor, Referat Promocji, Kultury i Informatyzacji, Gmina Dąbrowa Tarnowska
Grzegorz Skowron – Inspektor, Referat Infrastruktury Technicznej, Gmina Gręboszów
Tomasz Wójtowicz – Inspektor ds. gospodarki gruntami i rolnictwa, Gmina Mędrzechów
Ryszard Szmyrko – Inspektor ds. promocji i rozwoju gminy, Gmina Olesno
Agnieszka Rychlińska – Kierownik, Referat Inwestycji i Pozyskiwania Funduszy, Gmina Radgoszcz
Paweł Wantuch – Zastępca Kierownika, Referat Promocji i Pozyskiwania Funduszy, Gmina Szczucin

Spis treści

1. Synteza diagnozy i założenia do strategii 8
   1.1. Podstawowe informacje o partnerstwie 8
   1.2. Powiązania funkcjonalne w obszarze partnerstwa – wnioski 11
   1.3. Kluczowe potencjały i bariery 14
   1.4. Kluczowe determinanty potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa 16
   1.5. Kluczowe wyzwania oraz kierunki strategicznej interwencji i współpracy 17
2. Cele partnerstwa 19
   2.1. Cel nadrzędny – misja 19
   2.2. Cele strategiczne 19
      2.2.1. Cel strategiczny nr 1 19
      2.2.2. Cel strategiczny nr 2 21
      2.2.3. Cel strategiczny nr 3 22
3. Projekty strategiczne i uzupełniające 24
   3.1. Projekty strategiczne 24
   3.2. Projekty uzupełniające 45
4. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii 49
5. System monitoringu i oceny skuteczności realizacji strategii 52
   5.1. Wskaźniki realizacji strategii 52
   5.2. Monitorowanie procesu wdrażania strategii 53
   5.3. Ewaluacja stopnia osiągnięcia celów strategicznych 54
6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych 56
   6.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowania strategii 56
   6.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii 57
   6.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii 58
7. Źródła finansowania – potencjalne źródła finansowania dla poszczególnych projektów 59

1. Synteza diagnozy i założenia do strategii

1.1. Podstawowe informacje o partnerstwie

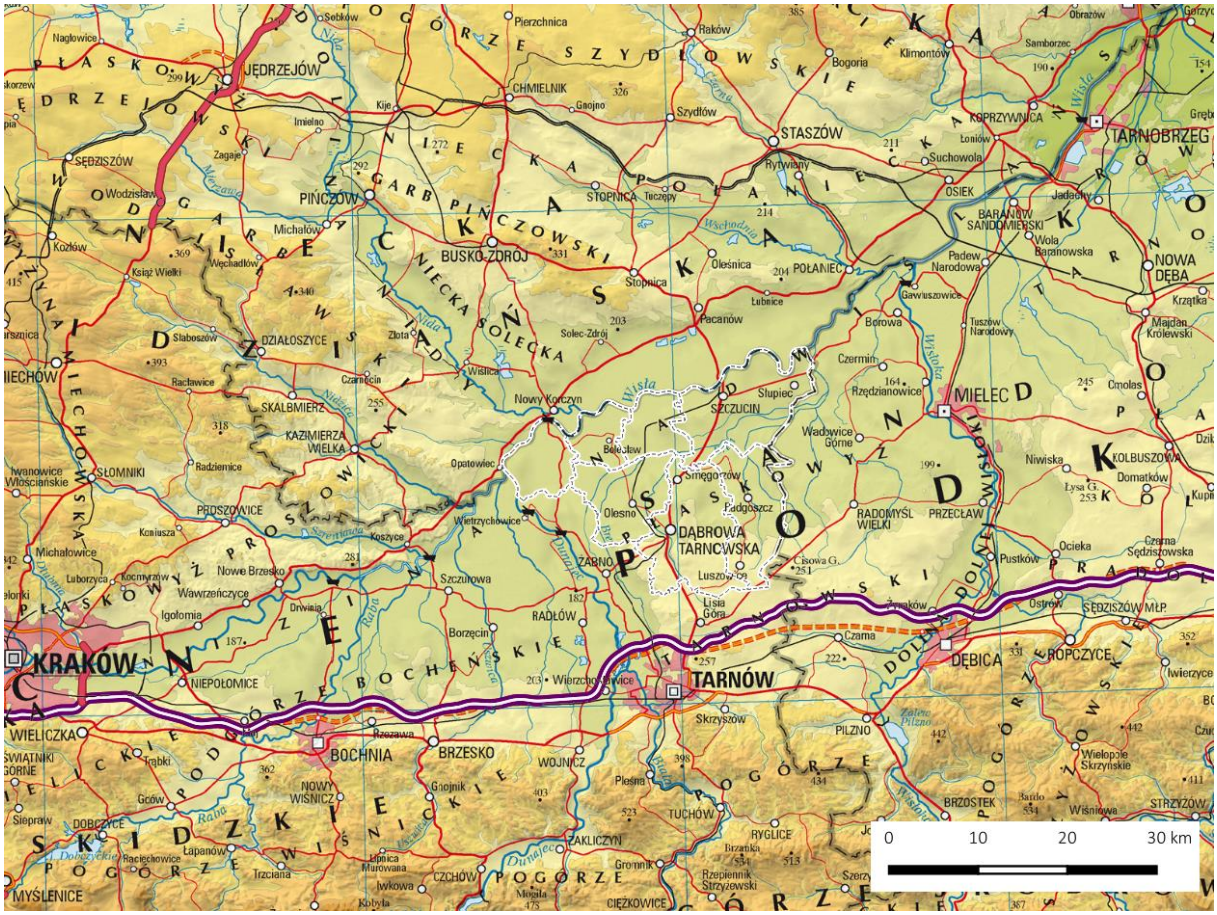
Partnerstwo zlokalizowane jest na obszarze Powiatu Dąbrowskiego, w północno-wschodniej części województwa małopolskiego. Od wschodu graniczy z Powiatem Mieleckim, a od południa z Powiatem Tarnowskim. Naturalnymi granicami z zachodu jest najpiękniejsza górska rzeka Polski – Dunajec, a od północy królowa polskich rzek Wisła, obejmując dwie krainy geograficzne – Płaskowyż Tarnowski i Kotlinę Sandomierską, zwaną Niziną Nadwiślańską. W części terenu Powiatu Dąbrowskiego występują lekko pofałdowane, pagórkowate wierzchowiny. Resztę obszaru, która jest znacznie rozleglejsza, stanowią nadwiślańskie równiny. Obszar przecinają niewielkie rzeki wpadające do Wisły biorące początek w nieco bardziej wyniesionej, południowej części powiatu.

Powiat Dąbrowski zajmuje powierzchnię 530 km^2 i liczy 58 977 tys. mieszkańców.[1] Partnerstwo swoim zasięgiem obejmuje pięć gmin wiejskich: Bolesław, Gręboszów, Mędrzechów, Olesno, Radgoszcz oraz dwie gminy miejsko-wiejskie: Szczucin i Dąbrowę Tarnowską (miasto powiatowe).

Formalnie Partnerstwo działa pod szyldem Stowarzyszenia Samorządów Powiatu Dąbrowskiego. Obok wyżej wymienionych gmin członkiem jest również Powiat Dąbrowski, pełniąc rolę koordynatora Partnerstwa.

[1] Wg GUS, stan na 31.12.2021

Ryc. 1 Położenie Partnerstwa

Źródło: opracowanie ZMP

Pod względem klimatycznym Powiat Dąbrowski zaliczany jest do najcieplejszych obszarów Małopolski. Okolice tego regionu bogate są w lasy i pola, ujmują unikalną roślinnością i bogactwem świata zwierzęcego.

Na terenie Powiatu Dąbrowskiego znajduje się jedna strefa ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania bociana czarnego, gatunku objętego ścisłą ochroną gatunkową oraz dwa Obszary Chronionego Krajobrazu: Jastrząbsko-Żdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły. Atrakcyjna krajobrazowo Dolina Wisły, przebiegająca m.in. przez gminy Bolesław, Gręboszów, Mędrzechów, Szczucin jest ważnym potencjałem rekreacyjnym powiatu. Walory przyrodnicze ostoi dotyczą wielu komponentów środowiska.

Obszar partnerstwa jest dobrze skomunikowany. Główne ciągi komunikacyjne to droga krajowa nr 73, drogi wojewódzkie i powiatowe, a także dwa mosty na Wiśle w kierunku północnym. Niedaleko przebiega również autostrada A4. Na koronie wału rzeki Wisły ulokowana jest Wiślana Trasa Rowerowa, która stwarza

niepowtarzalną możliwość aktywnego wypoczynku i obcowania z dziką naturą. Docelowo Wiślana Trasa Rowerowa wybudowana będzie od źródeł do ujścia Wisły. Poprzez VeloDunajec łączy się z międzynarodową trasą EuroVelo4.

Powiat Dąbrowski z uwagi na warunki naturalne, przede wszystkim jakość gleb i klimat, ma szczególnie dogodne warunki dla prowadzenia upraw rolnych. Brak jest bardziej rozwiniętego przemysłu, a mieszkańcy powiatu pracują przede wszystkim we własnych gospodarstwach rolnych.

Spośród innych regionów Małopolski obszar wyróżnia się dużymi plantacjami truskawek i ogórków, plantacją borówki amerykańskiej. Atutem regionu jest również zalew wodny w miejscowości Radgoszcz-Narożniki w Gminie Radgoszcz, z którego korzystają amatorzy kąpieli, plażowicze oraz wędkarze. W zlokalizowanym obok zalewu amfiteatrze odbywają się koncerty i imprezy plenerowe. W regionie znaleźć można wiele unikalnych miejsc i zabytków. Do najcenniejszych należy jedyne w Polsce Muzeum Drogownictwa w Szczucinie, które gromadzi różnorodne pamiątki związane z budownictwem drogowym jak np. maszyny i urządzenia do budowy dróg i mostów czy dokumenty historyczne. Kolejna ciekawa atrakcja turystyczna to “Malowana Wieś" - Zalipie, gdzie zagrody, domy i ich wnętrza maluje się w oryginalne motywy kwiatowe. Do ważnych zabytków należy również zespół dworsko-parkowy w Brniu z XVIII wieku, gdzie obecnie funkcjonuje powiatowa instytucja kultury Centrum Polonii –Ośrodek Kultury, Turystyki i Rekreacji w Brniu.

Do zabytków architektonicznych należy także zabytkowa Synagoga w Dąbrowie Tarnowskiej, która obecnie działa jako Ośrodek Spotkania Kultur będący miejscem dialogu międzykulturowego ze stałą ekspozycją muzealiów żydowskich i dóbr materialnych mieszkańców Powiśla Dąbrowskiego. Wiele zabytków w regionie umieszczono również na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Małopolskiego.

Powiat Dąbrowski zachęca do odwiedzin ofertą kulturalną. Organizowane są ciekawe wydarzenia o charakterze kulturalnym i sportowo –rekreacyjnym m.in. „Święto Powiśla Dąbrowskiego –Dożynki Powiatowe i Targi Gospodarcze”. Jest to wydarzenie, podczas którego kultywowane są tradycje dożynek oraz promowane lokalne przedsiębiorstwa. Do innych imprez kulturalnych organizowanych na terenie powiatu należą między innymi: konkurs Malowana Chata w Zalipiu, Wianki nad Wisłą w Szczucinie, Święto Truskawki, Powiatowy Konkurs Palm i Plastyki Obrzędowej w Gręboszowie.

1.2. Powiązania funkcjonalne w obszarze partnerstwa – wnioski

Partnerstwo Dąbrowskie w przeważającej części tworzą gminy wiejskie o wyraźnej funkcji rolniczej. Rolnictwo wielkoobszarowe, wysokotowarowe zlokalizowane jest w północnym pasie Powiatu Dąbrowskiego, na terenach gmin Gręboszów, Bolesław oraz częściowo w gminie Mędrzechów i w gminie miejsko-wiejskiej Szczucin. W pozostałych częściach obszaru funkcja rolnicza jest umiarkowanie intensywna (m.in. gminy Radgoszcz, Olesno). Dominują rozdrobnione i niewielkie pod względem areału gospodarstwa rolne, produkujące głównie na własne potrzeby.

Na obszarze partnerstwa uwidaczniają się dwie dominanty w postaci ośrodków miejsko-wiejskich, przy czym Dąbrowa Tarnowska, funkcjonalnie znajduje się pod wpływem Tarnowa, najbliższego dużego miasta. Szczucin jest miastem małym, otoczonym terenami rolnymi, o specyficznym położeniu na tle pozostałych gmin. Jest najbardziej wysuniętą gminą na północny-wschód w woj. małopolskim, położoną na styku województwa małopolskiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego.

Gminy graniczące od północy z woj. świętokrzyskim, wzdłuż linii Wisły, tj. Szczucin, Mędrzechów, Bolesław, Gręboszów oraz gmina graniczą z woj. podkarpackim – Radgoszcz, Szczucin, Dąbrowa Tarnowska tworzą obszar zakwalifikowany jako wewnętrzne peryferie województwa małopolskiego.

Zbadane na etapie diagnostycznym obszary aktywności mieszkańców i przepływu usług, obrazują różny stopień i kierunek zaspokajania przez mieszkańców potrzeb życiowych i korzystania z usług.

Usługi oświatowe

W zakresie edukacji wczesnoszkolnej i szkolnej znacząca cześć mieszkańców korzysta z usług oferowanych na miejscu, w swojej gminie. Wraz ze wzrostem stopnia edukacji mieszkańcy w większym zakresie korzystają ze szkół ponadpodstawowych w innych gminach na terenie Partnerstwa (głównie w Dąbrowie Tarnowskiej i Szczucinie – 16%), jak również w gminach poza partnerstwem (ok. 20%). Edukacja na szczeblu najwyższym odbywa się w dużych ośrodkach miejskich, takich jak Kraków, Tarnów czy Rzeszów.

Szkolnictwo specjalne jest dobrze reprezentowane na terenie Powiatu Dąbrowskiego, w dużej mierze dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Opieka zdrowotna

Z usług podstawowej opieki zdrowotnej - lekarskiej, pielęgniarskiej, stomatologicznej w przeważającej części mieszkańcy korzystają najbliżej miejsca

zamieszkania, tj. we własnej gminie (66%), ewentualnie w gminach z obszaru Partnerstwa (ok. 22%). Mieszkańcy jako jedno z zadań priorytetowych widzą poprawę jakości opieki zdrowotnej i jej dostępności.

Korzystanie z usług lekarzy specjalistów jak i z zabiegów specjalistycznych wymaga od mieszkańców przemieszczenia się poza swoje miejsce zamieszkania, tj. do ośrodków zlokalizowanych w gminach na obszarze Partnerstwa (blisko 30%) oraz do gmin poza obszar Partnerstwa (ponad 35%) lub dużych ośrodków miejskich: Tarnowa i Krakowa (blisko 15%). Jedynie niewielka część mieszkańców – ponad 13%, posiłkuje się usługami specjalistycznymi, świadczonymi w miejscu zamieszkania.

Pomoc społeczna, usługi opiekuńcze

W zakresie infrastruktury opieki nad osobami z niepełnosprawnościami i osobami starszymi powiat jest wyposażony m.in. w Środowiskowe Domy Samopomocy w Oleśnicy i Dąbrowicy oraz Domy Opieki Społecznej w Dąbrowie Tarnowskiej i Kupieninie (gm. Mędrzechów). Obecne trendy demograficzne i starzenie się społeczeństwa oraz opinie wyrażane przez mieszkańców wskazują na konieczność powstawania ośrodków opiekuńczych dla osób starszych.

Generalnie mieszkańcy sięgają po tego rodzaju usługi w ramach obszaru partnerstwa oraz częściowo poza ten obszar, w większych ośrodkach miejskich.

Opieka żłobkowa na terenie powiatu jest uboga. Oddziały żłobkowe zlokalizowane są w Dąbrowie Tarnowskiej i Radgoszczy (placówka ta wyróżnia się wysokim standardem i jakością usług).

Kultura, rozrywka, sport i rekreacja

Z usług w tym obszarze aktywności mieszkańcy korzystają w różnorodny sposób, głównie w miejscu zamieszkania lub gminach na obszarze Partnerstwa (np. imprezy lokalne organizowane przez ośrodki kultury lub samorządy). Z kolei potrzeby z zakresu kultury wysokiej są zaspokajane głównie w innych gminach poza obszarem Partnerstwa (ponad 38%) oraz w Krakowie lub Tarnowie (25% mieszkańców).

Imprezy sportowe, mecze, zawody to aktywności mieszkańcy korzystają w miejscu zamieszkania (blisko 30%), w sąsiednich gminach (blisko 13%) oraz w gminach poza obszarem Partnerstwa (20%).

Usługi publiczne

W zakres omawianych usług publicznych wchodzą usługi administracyjne na szczeblu gminnym, powiatowym oraz pozostałe (np. US, KRUS, ARiMR, Sąd i Prokuratura), służb mundurowych, transport publiczny. Mieszkańcy z podstawowych usług administracyjnych korzystają za pośrednictwem własnych samorządów gminnych, natomiast na szczeblu powiatowym – Starostwa Powiatowego w Dąbrowie Tarnowskiej. Usługi pozostałe świadczone są w dużej mierze również poza Partnerstwem, głównie w Tarnowie.

Problemy w zakresie transportu publicznego, takie jak np. nieczynna linia kolejowa na trasie Szczucin – Tarnów, brak dobrej siatki połączeń autobusowych, wymuszają na mieszkańcach korzystanie z tego rodzaju usług głównie w ośrodkach na zewnątrz Partnerstwa.

Usługi rynkowe

Mieszkańcy obszaru Partnerstwa w podstawowe produkty niezbędne na co dzień zaopatrują się głównie w miejscu zamieszkania. W przypadku chęci zakupu produktów AGD lub zrobienia większych zakupów w sieciach sklepowych, hurtowniach, zakupów przemysłowych większość mieszkańców korzysta z firm działających w obszarze Partnerstwa lub w Tarnowie. Ośrodkiem przyciągającym mieszkańców jest również Szczucin z uwagi na popularne, lokalne targowisko. Mieszkańcy wybierają usługi rodzime, świadczone w miejscu zamieszkania (45%) oraz w gminach sąsiednich (blisko 26%). W przypadku usług budowlanych i remontowych panuje raczej wzajemna równowaga. Mieszkańcy korzystają z usług firm zlokalizowanych na terenie Partnerstwa.

W ogólnym bilansie przepływu usług rynkowych na obszarze partnerstwa wyróżniają się lokalne ośrodki miejskie: Dąbrowa Tarnowska oraz Szczucin. Natomiast poza Partnerstwem wiodącą rolę odgrywa Tarnów i uzupełniająco Kraków.

Rynek pracy

Struktura lokalnego rynku pracy zdominowana jest przede wszystkim przez większe przedsiębiorstwa oferujące zatrudnienie mieszkańcom obszaru. Dużym powodzeniem wśród mieszkańców, w szczególności wschodniej części powiatu, cieszy się Strefa Euro-Park w Mielcu, a także przedsiębiorstwa zlokalizowane w Tarnowie i Krakowie.

Najczęściej odwiedzanym ośrodkiem jest Dąbrowa Tarnowska m.in. z racji pełnienia funkcji wynikających ze statusu miasta powiatowego. Na drugim miejscu plasuje się drugi ośrodek miejski – Szczucin. Pozostałe gminy obszaru partnerstwa nie cieszą się wzajemną popularnością mieszkańców i są raczej rzadko odwiedzane.

Mieszkańcy obszaru Partnerstwa w zakresie podstawowych usług korzystają z oferty dostępnej w miejscu zamieszkania, jednak wraz ze wzrostem specyfiki usług deficyty w dostępności usług specjalistycznych są bilansowane przez ofertę ośrodków na obszarze Partnerstwa i w dużej mierze zlokalizowanych poza powiatem np. Mielec, Tarnów, Kraków.

1.3. Kluczowe potencjały i bariery

Zdiagnozowane problemy dotyczą sfery gospodarczej, społecznej, środowiskowo-przestrzennej i instytucjonalnej.

Na obszarze powiatu widoczne są również zewnętrzne kierunki oddziaływania i współpracy. Szczucin wiążą silniejsze zależności z gminami sąsiednimi z woj. podkarpackiego z uwagi na uwarunkowania historyczne m.in. dawny układ administracyjny oraz rynek pracy w Mielcu (w szczególności zatrudnianie się mieszkańców w WSK Mielec i obecnie na terenie SSE Europark Mielec), a także z gminami woj. świętokrzyskiego ze względu na migracje ludności (np. z gminy Pacanów). Dąbrowa Tarnowska wykazuje silniejsze oddziaływanie funkcjonalne w kierunku południowym, z Tarnowem.
Ze względu na odległość słabsze są powiązania z Krakowem. Gminy zlokalizowane na północy powiatu nawiązują naturalną współpracę z gminami na drugim brzegu Wisły, w woj. świętokrzyskim. Niewiele jest inicjatyw silniej spajających współpracę gmin w ramach Powiatu Dąbrowskiego oraz zadań realizowanych wspólnie. Gminy powiatu współpracują ze sobą m.in. w ramach Stowarzyszenia Samorządów Powiatu Dąbrowskiego. Szansę na przyszłe, wspólne działania gmin daje również klaster energetyczny, zrzeszający wszystkie gminy powiatu. Związki międzygminne budowane są doraźnie w celu rozwiązania konkretnego problemu (np. usuwania azbestu, usprawnienia działań związanych z gospodarką wodno-ściekową).
Poza działaniami kulturalnymi obejmującymi cały Powiat Dąbrowski, brak jest inicjatyw o szerokim oddziaływaniu, wzmacniających współpracę i przynoszących korzyści dla wielu gmin powiatu.

Tabela 1. Ranking problemów, deficytów i barier rozwojowych Partnerstwa

Hierarchia ważności problemu	Nazwa problemu	Obszar tematyczny
Problemy kluczowe	Wysokie bezrobocie (jawne i ukryte), szczególnie w obszarach wiejskich	Społeczny/ gospodarczy
	Słaby rozwój gospodarczy obszaru	gospodarczy
Problem wysokiej wagi	Zagrożenie powodziowe powiatu, w szczególności gmin nadwiślańskich	środowiskowo-przestrzenny
	Niedostateczna oferta i infrastruktura z zakresu kultury i opieki nad dziećmi	społeczny
	Zła jakość powietrza, smog	środowiskowo-przestrzenny
	Brak efektywnie prowadzonej polityki przestrzennej	Środowiskowo-przestrzenny / instytucjonalny
	Niedostateczna jakość podstawowej infrastruktury gminnej (drogi, ścieżki pieszo-rowerowe, kanalizacja, oświetlenie itp.)	Środowiskowo-przestrzenny
Problem mniejszej wagi	Niestabilna sytuacja seniorów i osób zagrożonych wykluczeniem	społeczny
	Słaba współpraca między samorządami Powiatu Dąbrowskiego (niewiele wspólnie realizowanych projektów)	instytucjonalny
	Niepełne wykorzystanie kapitału społecznego	społeczny

Źródło: opracowanie ZMP

1.4. Kluczowe determinanty potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa

Potrzeby rozwojowe obszaru Partnerstwa, wynikające z diagnozy, koncentrują się w obszarach poprawiających jakość życia mieszkańców. Na plan pierwszy wysuwa się rozwój gospodarczy regionu i lokalnego rynku pracy. Działania w tym obszarze winny się koncentrować m.in. na pobudzeniu rozwoju gospodarczego regionu, wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości lokalnej i rynku pracy (m.in. coworking, usługi doradcze, prawne, finansowe, system ulg podatkowych, zachęt osiedleńczych i rozwojowych), sieciowaniu inicjatyw lokalnych, kreowaniu popytu wewnętrznego, wzmocnieniu lokalnych firm, pozyskaniu inwestorów zewnętrznych, niwelowaniu barier hamujących rozwój Stref Aktywności Gospodarczej w Dąbrowie Tarnowskiej i Szczucinie, wspieranie rozwoju przetwórstwa rolniczego.

Spośród innych, komplementarnych czynników rozwoju należy wymienić:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego – zapewnienie niedrogich mieszkań, budownictwo społecznego, wykorzystanie nowych form rozwoju rynku mieszkaniowego np. Społecznych Agencji Najmu, w szczególności w ośrodkach miejskich
- poprawę dostępności komunikacyjnej – uruchomienie linii kolejowej Szczucin-Tarnów (usprawnienie transportu pasażerskiego i towarowego), poprawa siatki połączeń transportu zbiorowego, poprawa jakości dróg i połączenia drogowego z nowym mostem w Borusowej (gm. Gręboszów)
- rozwój infrastruktury społecznej – zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach, zwiększenie ilości miejsc w domach opieki dla seniorów oraz miejscach aktywności
- rozwój usług rynkowych i publicznych – zapewnienie atrakcyjniejszej oferty kulturalnej, rozwoju infrastruktury niezbędnej do uprawiania turystyki rowerowej, zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego i aktywności pozaszkolnej dzieci i młodzieży
- dostęp do sieci szerokopasmowego Internetu na terenie całego powiatu
- zacieśnienie współpracy gmin powiatu ze Starostwem Powiatowym, większa współpraca instutucjonalna pomiędzy gminami.

1.5. Kluczowe wyzwania oraz kierunki strategicznej interwencji i współpracy

W odpowiedzi na istniejące problemy kluczowym wyzwaniem Partnerstwa jest podejmowanie i łączenie lokalnych inicjatyw samorządów, przy wykorzystaniu różnych, niewielkich potencjałów regionu.

Wykorzystanie małych, lokalnych potencjałów i współpraca kilku gmin mogą być jednym z modeli działania wpływających na dobrostan powiatu.

WYMIAR GOSPODARCZY

Najważniejszym wyzwaniem, przed którym stoją samorządy Powiatu Dąbrowskiego jest pobudzenie rozwoju gospodarczego i rynku pracy na obszarze Powiśla Dąbrowskiego. Podejmowane działania powinny nie tylko podnieść jakość życia mieszkańców, ale również dążyć do utrzymania młodych ludzi w miejscu zamieszkania i zapewnienia wykorzystania potencjału osób w wieku produkcyjnym.

Szansą na rozwój gospodarczy powiatu jest podejmowanie wspólnych inicjatyw parasolowych, tworzenie uwarunkowań, a w dalszej kolejności rozwój infrastruktury i dostępu do terenów inwestycyjnych, skoncentrowanych m.in. w Strefach Aktywności Gospodarczej.

Działania związane z rozwojem lokalnego rynku pracy podejmowanie stosunkowo szybko i w sposób dynamiczny, dają szansę na wykorzystanie stosunkowo dobrej sytuacji demograficznej, tj. wzrostu liczebności grupy mieszkańców w wieku produkcyjnym, dużej grupy aktywnych seniorów, stosunkowo niewielkiej jeszcze nadwyżki osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym w porównaniu do innych gmin w Polsce.

Z uwagi na rolniczy charakter powiatu czynnikiem wspomagającym wzrost gospodarczy regionu jest rozwój inicjatyw związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym, tworzeniem warunków do powstawania np. lokalnych spółdzielni, kooperatyw, grup producenckich, m.in. dzięki doradztwu i współpracy z ARiMR, ODR, promocji produkcji rolnej, poszukiwaniu nowych rynków zbytu.

Mimo, iż turystyka nie jest dużym potencjałem obszaru, również daje pewną szansę na rozwój gmin Partnerstwa. Budowanie infrastruktury i wspólnej oferty turystycznej może mieć wpływ na pobudzenie gospodarcze i aktywizację mieszkańców.

WYMIAR ŚRODOWISKOWY I PRZESTRZENNY

Inicjatywy podejmowane w tym obszarze rzutują z jednej strony na ograniczenie negatywnego wpływu zmian klimatu na rozwój powiatu, z drugiej strony na poprawę środowiska naturalnego i warunków życia mieszkańców. Zagrożenie powodziowe, zanieczyszczenie środowiska, zagospodarowanie odpadów komunalnych wymagają podjęcia kompleksowych inicjatyw przez samorządy lokalne.

Istotnym czynnikiem rozwoju jest również opanowanie niekontrolowanego „rozlewania się" zabudowy wsi, nieuporządkowanego zagospodarowania przestrzennego na terenach wiejskich, w dużej mierze powodowanego brakiem planów zagospodarowania przestrzennego.

WYMIAR SPOŁECZNY

W wymiarze społecznym rozwoju lokalnego jednym z istotnych elementów jest uruchomienie i wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców. Obok Kół Gospodyń Wiejskich ważnym elementem rozwojowym jest skupianie mieszkańców wokół wspólnych przedsięwzięć, uspołecznienie inicjatyw podejmowanych przez samorządy, a tym samym lepsze dopasowanie działań lokalnych do realnych potrzeb mieszkańców powiatu.

W perspektywie wieloletniej ważnym kierunkiem interwencji jest rozwój infrastruktury społecznej w obszarze usług senioralnych. Dopasowanie planowanych inicjatyw do sytuacji demograficznej powiatu daje szansę na wykorzystanie witalności mieszkańców w wieku okołoemerytalnym oraz wymaga rozwoju systemu opieki nad starszymi grupami seniorów i osobami zależnymi, tworząc warunki do wzrostu aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym, zaangażowanych w opiekę nad bliskimi.

Nieodzownym elementem rozwojowym jest tworzenie dobrych warunków do osiedlania się. W tym zakresie istotnego znaczenia nabierają inwestycje w infrastrukturę komunalną, w szczególności związaną z gospodarką wodno-ściekową, poprawę jakości dróg i systemu komunikacji zbiorowej na terenie powiatu.

Dużą szansę rozwojową stwarza również zrzeszenie gmin i powiatu w ramach Stowarzyszenia Samorządów Powiatu Dąbrowskiego. Wieloletnia współpraca samorządowców w ramach tej formuły prawnej jest niewątpliwie szansą na efektywną i sprawną realizację planowanych działań. Potencjał ten powinien być wykorzystywany w dużo szerszym zakresie niż miało to miejsce dotychczas.

2. Cele partnerstwa

2.1. Cel nadrzędny – misja

Wizją Partnerstwa „Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego" jest:

„Powiśle Dąbrowskie – miejsce atrakcyjne do życia i rozwoju wielu pokoleń mieszkańców"

Misja Partnerstwa to:

„Większa współpraca i zaangażowanie społeczności lokalnej oraz samorządów w tworzenie warunków do rozwoju opartego na endogennych potencjałach społecznych, gospodarczych i środowiskowych obszaru."

2.2. Cele strategiczne

2.2.1. Cel strategiczny nr 1

Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz rynku pracy obszaru partnerstwa

Cel ten odpowiada na potrzebę budowania stabilnych podstaw ekonomicznych i poprawy jakości życia mieszkańców powiatu. Głównym kierunkiem działań podejmowanych w ramach tego celu powinny być inicjatywy tworzące uwarunkowania do rozwoju gospodarczego, społecznego, w szczególności w oparciu o lokalnie dostępne potencjały. Konieczne staje się zacieśnienie współpracy samorządów występujących w roli kreatora zmian. Realizacja celu ma wpływ na rozwój całego powiatu i angażuje wszystkie gminy Partnerstwa.

Kluczowym problemem a zarazem barierą w rozwoju Powiatu Dąbrowskiego jest zła sytuacja na lokalnym rynku pracy oraz słaby rozwój gospodarczy regionu. Za obecną sytuację odpowiadają takie czynniki jak: brak kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości, mechanizmów stymulujących współpracę przedsiębiorstw ze szkołami, małe zainteresowanie mieszkańców uruchamianiem własnych działalności, brak specjalistów i wykwalifikowanej kadry. Trudności natury formalnoprawnej w Strefach Aktywności Gospodarczej, niska atrakcyjność inwestycyjna obszaru czy brak spójnej wizji rozwoju gospodarczego, realizowanej przez samorządy Partnerstwa, dodatkowo hamują rozwój obszaru. Niewielka liczba

średniej wielkości firm ukierunkowanych na produkcję, jednoosobowe działalności gospodarcze nie stymulują powstawania nowych miejsc pracy, w szczególności dla osób młodych, wykształconych, o wyższych kompetencjach.

Mimo, iż obszar Partnerstwa ma tradycje rolnicze produkcja rolna nie stanowi dzisiaj siły napędowej lokalnej gospodarki. Widoczny jest deficyt grup producenckich, programów stymulujących współpracę rolników, działań łączących ogniwa lokalnego łańcucha dostaw od produkcji i przetwórstwa po sprzedaż wyrobów gotowych.

Niewielkiej stymulanty rozwojowej można się dopatrywać w rozwoju turystyki na obszarze powiatu. Jednakże sieć tras rowerowych, oferta miejsc noclegowych, punktów gastronomicznych czy wspólnej oferty turystycznej jest daleko niewystarczająca. Warunki geograficzne kotliny, teren równinny, możliwość wykorzystania Wiślańskiej Trasy Rowerowej, trasy EuroVelo, VeloDunajec jak również fascynacje części mieszkańców Powiśla Dąbrowskiego sportem rowerowym są czynnikami umożliwiającymi planowanie i rozwój turystyki rowerowej, w szczególności rodzinnej.

Znaczącym potencjałem jest targowisko w Szczucinie. Produkt ten ma duże oddziaływanie gospodarcze na obszar całego powiatu, jak również gmin ościennych w województwie świętokrzyskim i podkarpackim, jest stałym wydarzeniem cyklicznym rozpoznawalnym i ważnym dla mieszkańców powiatu i przyjezdnych. Duże znaczenie promocyjne ma również Święto Powiśla Dąbrowskiego organizowane corocznie w innej gminie powiatu, na którym prezentują się lokalni przedsiębiorcy oraz firmy spoza powiatu. W połączeniu z tradycjami handlowymi jest to czynnik, który będzie pozytywnie wpływać na osiągnięcie prezentowanego celu.

Rozwój hurtowego rynku rolnego i kwiatowego w Tarnowie oraz w przyszłości, w okolicach Krakowa dają szansę na pobudzenie i rozwój produkcji rolnej. Widoczny jest wzrost zainteresowania przetwórstwem rolnym owoców i warzyw wśród inwestorów prywatnych.

W realizacji celu wyzwaniem będzie współpraca samorządów lokalnych z przedsiębiorcami, tworzenie uwarunkowań do rozwoju przedsiębiorczości, łączenie inicjatyw lokalnych. Ważnym elementem staje się dialog społeczny i angażowanie społeczności w ramach powstających inicjatyw.

2.2.2. Cel strategiczny nr 2

Wzrost jakości infrastruktury i usług publicznych na obszarze partnerstwa

Jakość oferowanych usług publicznych takich jak dostępność komunikacyjna, infrastruktura wodno-kanalizacyjna, infrastruktura społeczna, kulturalna, opiekuńczo-zdrowotna są czynnikami wpływającymi na atrakcyjność obszaru do osiedlania się.

Na obszarze powiatu widoczne są deficyty w zakresie infrastruktury drogowej, mimo inwestycji, dzięki którym dostępność komunikacyjna wyraźnie wzrosła, takim jak budowa nowego mostu na Wiśle w Borusowej czy remonty wielu odcinków dróg wojewódzkich, powiatowych, gminnych i drogi krajowej.

Deficyty uwidaczniają się również w zakresie zapwenienia opieki żłobkowej i przedszkolnej. W przeprowadzonych badaniach mieszkańcy podnosili również problem mało różnorodnej oferty kulturalnej. Atutami wspierającymi realizację niniejszego celu będą z pewnością zespół dworsko-parkowy Centrum Polonii - Ośrodek Kultury, Turystyki i Rekreacji w Brniu, Zalipie – malowana wieś, Muzeum Drogownictwa w Szczucinie czy Synagoga w Dąbrowie Tarnowskiej. Funkcjonujące na obszarze Partnerstwa biblioteki i domy kultury (m.in. w Szczucinie, Dąbrowie Tarnowskiej) tworzą sieć infrastruktury kultury – kolejny potencjał do wykrzystania w celu zmiany obecnej sytuacji. Nawiązana współpraca Starostwa Powiatowego z Filharmonią Krakowską daje szansę na poszerzenie i zróżnicowanie oferty kulturalnej.

Spośród wielu zagadnień związanych ze świadczeniem usług publicznych Paratnerstwo koncentruje się na sytuacji osób w wieku starszym, wychodząc tym samym naprzeciw nieuchronnym zmianom demograficznym. Stosunkowo duża liczba osób w wieku okołoemerytalnym, jest potencjałem obszaru wartym uwagi. Wprowadzenie odpowiednich programów aktywizujących i obszarów do wspólnego działania daje szansę na wykorzystanie aktywności tej grupy społecznej na rzecz wzrostu i rozwoju lokalnego. Dla starszej wiekiem grupy seniorów koniecznym staje się zapewnienie dostępu do usług rehabilitacyjnych czy form dziennej opieki.
W systemie opieki zdrowotnej wyróżnia się szpital powiatowy, którego wyposażenie i funkcjonowanie jest znaczącym walorem powiatu. Podjęcie działań w kierunku zapewnienia różnych form aktywizacji i opieki nad seniorami będzie odpowiedzią na problem starzejącego się społeczeństwa oraz szansą na utrzymanie młodszych pokoleń na rynku pracy dzięki zapewnieniu instytucjonalnej opieki nad osobami zależnymi.

Realizując działania w ramach tego celu właściwym kierunkiem jest sieciowanie usług publicznych dla seniorów, m.in. obecnych i nowych klubów seniora, dużej ilości Kół Gospodyń Wiejskich, a także włączanie seniorów w realizację zadań samorządowych np. w ramach wolontariatu i realizacja projektów międzypokoleniowych. Oferta aktywności dla seniorów powinna zakładać szeroką integrację w ramach działań podejmowanych przez społeczność lokalną. Potencjałem sprzyjającym działaniom aktywizującym i rozwojowi kulturalnemu społeczności lokalnej, w tym seniorów są centra rozwoju wsi i domy ludowe.

Działania w ramach tego celu będą podejmowane w części gmin (w Dąbrowie Tarnowskiej, Szczucinie, Bolesławiu i Radgoszczy). Pozytywne zmiane będą odczuwalne również dla mieszkańców innych gmin powiatu.

2.2.3. Cel strategiczny nr 3

Poprawa jakości środowiska naturalnego i zapobieganie skutkom zmian klimatu

Ochrona środowiska, a przede wszystkim dostosowanie do zmian klimatycznych staje się coraz większym priorytetem działań samorządowych. Powiat Dąbrowski z racji swojego położenia w szczególny sposób narażony jest na skutki tych zmian. Duże zagrożenie dla znaczącej części powiatu niosą rzeki Breń, Dunajec i Wisła, nawalne deszcze opadowe, a także niewydolna infrastruktura przeciwpowodziowa i retencyjna, np. często zaniedbane rowy melioracyjne czy uszkodzony system melioracyjny pól. Jest to wyraźny czynnik hamujący rozwój obszaru, m.in. w zakresie osadnictwa, zagospodarowania przestrzennego, nakładów finansowych na odszkodowania.

Z kolei na warunki bytowe i jakość życia na obszarze wpływ ma m.in. jakość powietrza. Nadal pożądanym kierunkiem współpracy jest inwestowanie w wymianę węglowych źródeł ciepła oraz usuwanie produktów zawierających azbest (produkty azbestowe były w powszechnym użyciu z uwagi na zakłady produkcyjne zlokalizowane na terenie powiatu). Kolejnymi elementami wpływającymi na poprawę środowiska naturalnego na terenie powiatu są: dalsza rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz poprawa systemu zagospodarowania odpadów komunalnych. Oprócz działań inwestycyjnych konieczne jest prowadzenie kampanii edukacyjnych i podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Realizacja zadań w ramach celu nr 3 angażuje wszystkie samorządy powiatu i jest obszarem rozległym merytorycznie, istotnym dla dalszego rozwoju regionu. Ważnym etapem będzie opracowanie spójnego programu działań pozwalającego na identyfikację potrzeb i koordynację kolejnych projektów na całym obszarze Partnerstwa. Jednym z ważnych partnerów społecznych w realizacji zadań ochrony

powodziowej i zagospodarowania wód może być Spółka Wodna w Szczucinie – jedna z niewielu tego typu jednostek funkcjonujących w Małopolsce, posiadająca wiedzę i znajomość potrzeb w zakresie konserwacji rowów melioracyjnych i świadcząca tego rodzaju usługi.

3. Projekty strategiczne i uzupełniające

Projekty zidentyfikowane na etapie prac nad strategią odpowiadają poszczególnym celom i zostały podzielone na strategiczne i uzupełniające.

Projekty uznane przez Radę Partnerstwa za strategiczne spełniają kilka kryteriów: będą realizowane przez większość lub wszystkich Partnerów, odpowiadają na szerszy zakres problemów, a przy ich realizacji konieczne będzie wykorzystanie potencjałów endogennych Partnerstwa. Komplementarność tych projektów wzmocni również uzyskane rezultaty i skalę oddziaływania.

Jako uzupełniające zostały wskazane te projekty, które odpowiadają na potrzeby mniejszej grupy mieszkańców, dążą do niwelowania problemów o charakterze lokalnym, w węższym zakresie. Są jednak ważne z punktu widzenia proponowanych kierunków rozwoju Partnerstwa.

3.1. Projekty strategiczne

W ramach celu nr 1 **Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz rynku pracy obszaru partnerstwa** planowana jest realizacja dwóch projektów strategicznych.

Tabela 2. Projekt strategiczny pn. „Utworzenie Dąbrowskiego Centrum Rozwoju Lokalnego”

Tytuł projektu	**Utworzenie Dąbrowskiego Centrum Rozwoju Lokalnego**
Lider projektu	Gmina Dąbrowa Tarnowska
Partnerzy	Gmina Bolesław, Gmina Gręboszów, Gmina Mędrzechów, Gmina Olesno, Gmina Radgoszcz, Gmina Szczucin, Starostwo Powiatowe w Dąbrowie Tarnowskiej Lokalne instytucje rynku pracy (m.in. Powiatowy Urząd Pracy, KRUS)

	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Dąbrowie Tarnowskiej, Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa w Dąbrowie Tarnowskiej Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, zrzeszenia przedsiębiorców, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, przedszkola
Potrzeba realizacji projektu	Projekt odpowiada na kluczowy problem obszaru partnerstwa: niedostateczną ilość miejsc pracy, słaby rozwój gospodarczy powiatu i brak wizji rozwoju gospodarczego obszaru. Stymulowanie rozwoju lokalnego wymaga łączenia drobnych potencjałów, sieciowania inicjatyw, współpracy samorządów z mieszkańcami i przedsiębiorcami. Na obszarze powiatu brak jest struktur odpowiedzialnych za kompleksowy system wsparcia i rozwój przedsiębiorczości. Najbliższe instytucje wspierające rozwój to Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego z siedzibą w Krakowie i Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego z siedzibą w Tarnowie. Rynek lokalny wspierają także Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Dąbrowie Tarnowskiej, LGD „Prowent", LGD „Perły Ponidzia". Pomoc przedsiębiorcom świadczona jest w sposób rozdrobniony przez samorządy, w podstawowym zakresie. W trakcie prac nad diagnozą jako przyczyny słabego rozwoju gospodarczego i rynku pracy wskazano m.in.: niską aktywność gospodarczą mieszkańców, brak kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców, małą liczbę podmiotów gospodarczych, brak programów stymulujących powstawanie grup producenckich i współpracę rolników, rozdrobniona struktura gospodarstw rolnych prowadzonych przez seniorów oraz osoby dwuzawodowe (pracujący poza rolnictwem i prowadzące małe gospodarstwa rolne), deficyt miejsc pracy dla ludzi młodych, wykształconych, niski poziom kwalifikacji zawodowych, brak specjalistów i wykwalifikowanej kadry, brak mechanizmów współpracy przedsiębiorców ze szkołami, ograniczony dostęp do szerokopasmowej sieci Internet, zamknięcie linii kolejowej Tarnów-Szczucin. W przeprowadzonych badaniach liderzy lokalni zgłaszali następujące postulaty: stworzenie warunków do rozwoju (np. biura coworking'owe, pomoc prawna dla nowopowstałych firm, pomoc w promocji firm, promocja regionu), obniżenie

	obciążeń podatkowych, wspieranie tworzenia spółdzielczości rolnej, dofinansowanie szkoleń pozwalających na zmianę kwalifikacji, wprowadzenie zasiłku zasiedleniowego, prowadzenie polityki edukacyjnej z naciskiem na lokalne potencjały, uruchomienie programów stażowych, rozwój współpracy z dużymi firmami w formie pracy zdalnej, rozwój strefy ekonomicznej z nowymi branżami, technologiami i inne. Analiza przepływu usług wykazała, że w zakresie usług podstawowych (np. fryzjer, kosmetyczka, sklepy spożywcze) mieszkańcy korzystają głównie z firm rodzimych, w miejscu zamieszkania i w gminach sąsiednich. Ośrodkami przyciągającymi mieszkańców w przypadku większych zakupów oraz pracy zarobkowej jest przede wszystkim Szczucin (popularne targowisko) oraz Dąbrowa Tarnowska. Jednak głównymi kierunkami codziennych dojazdów w celach zarobkowych są Tarnów, Mielec. Konieczne są działania edukacyjne prowadzone na niższych szczeblach edukacji, od najmłodszych lat. Brakuje inicjatyw tworzących lokalne łańcuchy dostaw, promujące lokalnych producentów żywności i przedsiębiorców, firmy rodzinne oraz bieżącej, stałej współpracy samorządów z przedsiębiorcami. Nie funkcjonuje kompleksowe podejście do rozwoju przedsiębiorczości w postaci, np. doradztwa, pomocy w pozyskiwaniu środków finansowych, łączenia potencjałów poszczególnych gmin, współpracy instytucji i organizacji. Ważnym elementem jest również współdziałanie z mieszkańcami i łączenie powstających inicjatyw. Bardziej efektywny rozwój gospodarczy hamuje deficyt wspólnej oferty turystycznej.
Odbiorcy projektu	Mieszkańcy powiatu, przedsiębiorcy, rolnicy, osoby planujące założyć działalność gospodarczą, inwestorzy, młodzież szkolna, dzieci
Koncepcja projektu	Centrum pełnić będzie funkcję instytucji pobudzającej zrównoważony rozwój lokalny na obszarze Partnerstwa, w szczególności w wymiarze społecznym i gospodarczym. Ideą projektu jest stworzenie patformy współpracy między przedsiębiorcami, samorządami, mieszkańcami, inwestorami,

	łączenia różnych pomysłów wspierających rozwój obszaru, poprawiających warunki życia jego mieszkańców. Zakłada się, że Centrum będzie oferowało swoje usługi również częściowo odpłatnie (np. wynajem pomieszczeń). Zakres projektu obejmuje: - opracowanie koncepcji funkcjonowania instytucji, identyfikacji i analizy kluczowych potrzeb społeczno-gospodarczych w sposób uspołeczniony z udziałem mieszkańców powiatu, - przeprowadzenie remontu i adaptacji pomieszczeń odpowiednio do założeń programowych lub budowa nowego budynku na siedzibę Centrum - zbudowanie zespołu pracowników, wdrożenie systemu zarządzania i uruchomienie działalności Centrum. Do zadań Centrum będzie należało m.in.: a. dialog i współpraca z przedsiębiorcami, kreowanie ducha przedsiębiorczości (np. edukacja dzieci i młodzieży, budowanie struktur instytucjonalnych wspierania przedsiębiorczości w samorządach, szkolenia pracowników, pełnienie funkcji brokera informacji, współorganizacja prezentacji, staży, praktyk w firmach rodzinnych) b. powołanie i organizacja prac Rady Biznesu c. organizacja spotkań biznesowych z przedsiębiorcami, samorządami, instytucjami rynku pracy, finansowymi i in. d. świadczenie usług doradczych dla przedsiębiorców e. utworzenie inkubatora przedsiębiorczości (w tym wynajem części pomieszczeń na spotkania zewnętrznym podmiotom i osobom zainteresowanym) f. utworzenie funduszu poręczeniowego g. promocja rolnictwa ekologicznego, lokalnych produktów i rzemiosła, wytwórców żywności, firm rodzinnych, produktów kulinarnych, również w ramach RHD h. promowanie grup producenckich, gospodarstw specjalistycznych (we współpracy z PZDR)

	i. rozwój spółdzielczości socjalnej (np. w obszarze turystyki, usług lokalnych, przetwórstwa rolnego) j. organizacja programów lojalnościowych i konsumenckich jak np. Karta Mieszkańca Powiatu Dąbrowskiego (m.in. systemy rabatowe na usługi oferowane przez podmioty publiczne i prywatne na terenie powiatu, programy lojalnościowe, aplikacja dla mieszkańców i odwiedzających) k. współpraca w organizacji imprez handlowych, targowych, eksponujących potencjały, specjalizacje produkcji, działalność firm rodzinnych itp., l. współpraca w promocji obszaru Partnerstwa, współpraca przy organizacji wyjazdów przedsiębiorców na targi, misje gospodarcze itp. m. działalność edukacyjna dzieci i młodzieży w szkołach na obszarze Partnerstwa, n. działalność szkoleniowa, organizacja staży i praktyk umożliwiająca ugruntowanie lub zdobycie nowych kompetencji zawodowych. Lokal na działalność Centrum zostanie zapewniony przez gminę Dąbrowa Tarnowska. W działalność organizacji zostaną zaangażowani również przedstawiciele samorządów Partnerstwa (m.in. pracownicy odpowiedzialni za rozwój przedsiębiorczości, promocję) tworząc sieć współpracowników lokalnych oraz partnerzy społeczni, organizacje zrzeszające przedsiębiorców i sami przedsiębiorcy.
Zgodność z celami	Projekt realizuje cel nr 1 Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz rynku pracy obszaru partnerstwa oraz następujące kierunki interwencji: - rozwój gospodarczy obszaru Partnerstwa, - wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, - sieciowanie inicjatyw i uruchamianie potencjałów endogennych, - zwiększenie potencjału współpracy samorządów w ramach Stowarzyszenia Samorządów Powiatu Dąbrowskiego,

	- poprawa uwarunkowań do rozwoju przedsiębiorczości, - wzmocnienie atrakcyjności turystycznej regionu, - wykorzystanie potencjału produkcji rolnej i przetwórstwa owocowo-warzywnego.
Okres realizacji projektu	Przewidywany okres realizacji projektu: 2022-2023 Przewidywany okres funkcjonowania projektu: od 2024r.
Terytorialny zasięg projektu	Powiat Dąbrowski
Komplementarność z innymi projektami	Projekt jest komplementarny z projektami strategicznymi: - Rozwój turystyki rowerowej na terenie Powiatu Dąbrowskiego - Rozwój usług i infrastruktury aktywizacji i opieki nad seniorami na obszarze Powiatu Dąbrowskiego - Program działań na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego i zapobiegania skutkom zmian klimatu.
Produkty projektu i ich wskaźniki	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5) – 20 przedsiębiorstw Liczba wspartych inkubatorów przedsiębiorczości - 1 szt. Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze poręczeniowe/gwarancyjne – 25 szt. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w szkoleniach na temat przedsiębiorczości i rozwoju lokalnego – 200 osób
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Rezultaty bezpośrednie projektu to: a. poprawa dialogu między samorządami, instytucjami otoczenia biznesu a przedsiębiorcami b. poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości

	c. budowanie lokalnych łańcuchów dostaw, szersza promocja lokalnych przedsiębiorstw, grup producenckich, rolników i in., d. większa dostępność i stopień korzystania z lokalnych usług publicznych i niepublicznych przez mieszkańców e. aktywizacja zawodowa osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym Wskaźniki rezultatu bezpośredniego: a. liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu instytucji otoczenia biznesu – 20 sztuk b. liczba mieszkańców korzystających z Karty Mieszkańca Powiatu Dąbrowskiego – 5 000 mieszkańców c. wzrost wiedzy w zakresie przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży – o 20%

Źródło: opracowanie ZMP

Tabela 3. Projekt strategiczny pn. „Rozwój turystyki rowerowej na terenie Powiatu Dąbrowskiego”

Tytuł projektu	**Rozwój turystyki rowerowej na terenie Powiatu Dąbrowskiego**
Lider projektu	Starostwo Powiatowe w Dąbrowie Tarnowskiej
Partnerzy	Gmina Bolesław, Gmina Dąbrowa Tarnowska, Gmina Gręboszów, Gmina Mędrzechów, Gmina Olesno, Gmina Radgoszcz, Gmina Szczucin Lokalne instytucje rynku pracy (m.in. Powiatowy Urząd Pracy) Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Dąbrowie Tarnowskiej Organizacje pozarządowe, nieformalne grupy mieszkańców, osoby fizyczne
Potrzeba realizacji projektu	Projekt stwarza szansę na pogłębienie współpracy samorządów, zacieśnienie więzi sąsiedzkich, rozwój Partnerstwa. Ma charakter sieciujący w zakresie komunikacji (rozwój nowych dróg i możliwości transportu pomiędzy

	gminami), zasobów przyrodniczych i kulturowych (możliwość korzystania z potencjałów i zasobów gmin). Stwarza możliwość rozwoju tożsamości loklnej, promocji posiadanych zasobów wśród mieszkańców i osób odwiedzających obszar Partnerstwa. Rozwój turystyki rowerowej będzie szansą na wzmocnienie bazy noclegowej i gastronomicznej powiatu oraz pobudzenie gospodarcze regionu. Obszar posiada sprzyjające warunki do uprawiania turystyki rowerowej (tereny równinne), jest pozytywnie odbierany przez grupy osób jeżdżących intensywnie na rowerach, posiada możliwość połączenia z istniejącymi trasami ponadregionalnymi Nadwiślańską Trasą Rowerową oraz VeloDunajec. Magnesem przyciągającym turystów może się stać np. Zalipie, zalew w Narożnikach oraz Muzeum Drogownictwa w Szczucinie. W skali województwa działania te wpisują się w priorytetowy program rozwoju turystyki rowerowej Małopolski. Potencjały te dają szansę na pobudzenie turystyki rowerowej, powstanie nowych miejsc pracy, promocję regionu, a także poprawę warunków komunikacyjnych i jakości życia mieszkańców powiatu (ze względu na brak bezpiecznej sieci dróg rowerowych). Rozwój sieci dróg rowerowych jest szansą na organizację większych imprez sportowych, np. rajdów, organizację wypoczynku zorganizowanego dla większych grup pasjonatów aktywnej turystyki. Możliwym kierunkiem działania jest połączenie turystyki rowerowej z kajakową oraz wykorzystanie potencjałów obszaru takich jak: zespół dworsko-parkowy w Brniu, zalew w Narożnikach, odcinek rzeki Dunajec. Liderzy lokalni w wynikach przeprowadzonych badań wskazywali na konieczność rozwoju turystyki aktywnej, agroturystyki, sieciowaniu oferty i instytucji na zasadach wzajemnej promocji i wspierania, a nie konkurencji. Wspólne działania w tym zakresie mogą być szansą na przyciągnięcie mieszkańców Krakowa i Tarnowa, chcących poznać nowe rejony Małopolski. Wykorzystanie przepraw mostowych stwarza możliwość współpracy i rozwoju projektu z gminami woj. świętokrzyskiego. Projekt skutkuje zwiększeniem ekomobilności oraz stopnia wykorzystania zasobów lokalnych w celach rekreacji mieszkańców.

	Projekt wpłynie pozytywnie na złagodzenie kluczowego problemu obszaru partnerstwa: niedostateczną ilość miejsc pracy, słaby rozwój gospodarczy powiatu.
Odbiorcy projektu	Odbiorcami projektu będą różne grupy, m.in.: mieszkańcy powiatu, przedsiębiorcy, osoby planujące założyć działalność gospodarczą, inwestorzy, turyści, pasjonaci rowerowi. Oznaczone, zmodernizowane lub nowo wytyczone drogi rowerowe dadzą mieszkańcom powiatu możliwość sprawniejszego dojazdu do pracy, szkół, miejsc rekreacji, jak również umożliwią sieciowanie miejsca atrakcyjnych do spędzania czasu wolnego. Dla przedsiębiorców, inwestorów, osób planujących założyć działalność gospodarczą projekt daje szansę na zwiększenie popytu na ich ofertę handlową i usługową, powstanie nowych miejsc pracy, rozwój firm z sektora gastronomicznego, hotelarskiego, usług naprawczych, reklamowych, promocyjnych, eventowych. W dalszej perspektywie projekt daje szansę na angażowanie seniorów, kół gospodyń wiejskich, rozwój spółdzielczości socjalnej. Turyści, pasjonaci rowerowi zyskają ciekawe miejsce na mapie województwa do uprawiania różnych form turystyki rowerowej.
Koncepcja projektu	Idea projektu zrodziła się z chęci wykorzystania niewielkich potencjałów już funkcjonujących na obszarze, takich jak użytkowane trasy rowerowe, ukształtowanie terenu, produkty lokalne, sąsiedztwo większych miast. Zakres projektu obejmuje: - inwentaryzację tras rowerowych wraz z klasami dróg - aktualizację koncepcji, opracowanie przebiegu tras - wytyczanie szlaków pod konkretne grupy odbiorców (atrakcje, czasy przejazdu, dystans itp.) - konsultacje z mieszkańcami, liderami lokalnymi, hobbystami, grupami nieformalnymi zainteresowanymi tą tematyką - budowę nowych lub modernizację istniejących ścieżek rowerowych na terenie powiatu

	– opracowanie planu promocji turystyki rowerowej - uruchomienie aplikacji mobilnej z wytyczonymi trasami, audioprzewodnikiem (opracowanie treści we współpracy z mieszkańcami i osobami zainteresowanymi) - promocja produktu turystycznego wśród mieszkańców oraz poza obszarem partnerstwa. Projekt umożliwia realizację innych działań dodatkowych, sprzyjających pobudzeniu rozwoju lokalnego, np. · przeprowadzenie inwentaryzacji miejsc cennych przyrodniczo, historycznie, - promocję szlaków tematycznych, np. produktów kulinarnych, architektury drewnianej, · stworzenie wspólnych, jednolitych projektów małej architektury oraz oznakowania, · utworzenie bazy dla camperów oraz miejsc kempingowych · utworzenie stacji naprawczych (na trasie) oraz obiektów małej architektury (ławki, stoliki, kosze).
Zgodność z celami	Projekt realizuje cel nr 1 Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz rynku pracy obszaru partnerstwa oraz następujące kierunki interwencji: - rozwój gospodarczy obszaru Partnerstwa, - wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, - sieciowanie inicjatyw i uruchamianie potencjałów endogennych, - zwiększenie potencjału współpracy samorządów w ramach Stowarzyszenia Samorządów Powiatu Dąbrowskiego, - poprawa uwarunkowań do rozwoju przedsiębiorczości, - wzmocnienie atrakcyjności turystycznej regionu.
Okres realizacji projektu	Przewidywany okres realizacji projektu: 2022-2024 Przewidywany okres funkcjonowania projektu: od 2025

Terytorialny zasięg projektu	Powiat Dąbrowski
Komplementarność z innymi projektami	Projekt jest komplementarny z projektami strategicznymi: - Utworzenie Dąbrowskiego Centrum Rozwoju Lokalnego w Dąbrowie Tarnowskiej - Rozwój usług i infrastruktury aktywizacji i opieki nad seniorami na obszarze Powiatu Dąbrowskiego - Program działań na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego i zapobiegania skutkom zmian klimatu.
Produkty projektu i ich wskaźniki	Długość wspartej infrastruktury rowerowej – 50 km Liczba działań informacyjno-promocyjnych – 40 sztuk Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego – 1000 sztuk Liczba pobrań aplikacji promocyjnej – 500 sztuk
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej Rezultaty bezpośrednie realizacji projektu to m.in.: a. otwarcie powiatu na turystykę rowerową b. stworzenie warunków do czynnej rekreacji dla mieszkańców i osób odwiedzających c. większa rozpoznawalność powiatu, budowanie marki obszaru atrakcyjnego turystycznie przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów d. poprawa jakości systemu komunikacji na obszarze Partnerstwa e. stworzenie warunków do pobudzenia rozwoju gospodarczego i społecznego obszaru f. pozytywny wpływ na środowisko naturalne g. włączenie obszaru Partnerstwa w wojewódzki kierunek rozwoju turystyki rowerowej i sportów rowerowych. Wskaźniki rezultatu bezpośredniego to:

	a. wzrost liczby turystów odwiedzających powiat b. wzrost jakości życia mieszkańców na obszarze Partnerstwa - c. wzrost ilości podmiotów świadczących usługi w obszarze gastronomii, obsługi ruchu turystycznego, usług noclegowych itp. d. wzrost ilości imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i in. na obszarze Partnerstwa

Źródło: opracowanie ZMP

Tabela 4. Projekt strategiczny pn. „Rozwój infrastruktury aktywizacji i opieki nad seniorami na obszarze Powiatu Dąbrowskiego”

Tytuł projektu	**Rozwój usług i infrastruktury aktywizacji i opieki nad seniorami na obszarze Powiatu Dąbrowskiego**
Lider projektu	Gmina Szczucin
Partnerzy	Gmina Bolesław, Gmina Dąbrowa Tarnowska, Gmina Radgoszcz, Gmina Szczucin
Potrzeba realizacji projektu	Wobec ciągłego procesu starzenia się społeczeństwa uwidaczniają się braki w systemie opieki nad seniorami. Od 2017 roku grupa seniorów w Powiecie Dąbrowskim zaczęła przeważać nad populacją dzieci i młodzieży. Wzrost widoczny jest przede wszystkim wśród seniorów w wieku 65-69 lat, których obecnie jest o 1/3 więcej niż 10 lat temu. Obserwowany jest również wzrost liczby mieszkańców powyżej 80 lat. Wg prognoz demograficznych dla powiatu do roku 2030 mieszkańcy w wieku 65+ w większości gmin Partnerstwa będą stanowili do 25% ludności, w gminie Gręboszów nawet powyżej 25% liczby mieszkańców. Wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców wskazują na konieczność powstania ośrodków opiekuńczych dla osób starszych. Podobne postulaty zgłaszane były do urzędów gmin w zakresie nowych klubów seniora w gminie Radgoszcz i Dąbrowa Tarnowska. Wśród sygnalizowanych przyczyn problemu opieki nad seniorami znalazły się: niewystarczająca liczba ośrodków rehabilitacji, brak miejsc dla seniorów wymagających codziennej opieki. Z kolei wśród młodszej grupy seniorów widoczna jest mała aktywność, pozostawanie w miejscu zamieszkania, mniejsze kontakty społeczne, co pogarsza jakość życia tej grupy społecznej. Ważnym potencjałem są organizacje pozarządowe działające m.in. na rzecz osób z niepełnosprawnościami i seniorów (głównie w gminach miejsko-wiejskich powiatu).

	Na obszarze partnerstwa funkcjonuje rozdrobniona opieka senioralna, brakuje miejsc w ośrodkach opiekuńczych. Utrzymanie aktywności psychoruchowej seniorów wymaga też zwiększenia dostępności usług zdrowotnych, m.in. rehabilitacyjnych. Oferta publicznej służby zdrowia nie jest wystarczająco dostępna w tym zakresie, aby zapewnić popyt na tego rodzaju usługi. Konieczność opieki nad osobami zależnymi wpływa niekorzystnie na możliwość rozwoju zawodowego części mieszkańców. Dość duża grupa seniorów w wieku okołoemerytalnym stwarza możliwości ich aktywizacji na rzecz rozwoju lokalnego gmin i społeczności, w których żyją. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury oraz programów aktywizujących zmniejszy skalę izolacji społecznej i narażenia na wykluczenie.
Odbiorcy projektu	mieszkańcy powiatu
Koncepcja projektu	Zakres projektu obejmuje: - zbadanie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i aktywizujące w grupie seniorów - powstanie dwóch klubów seniora w gminie Radgoszcz i Dąbrowa Tarnowska (prace remontowe, adaptacyjne, modernizacyjne, organizacyjne lub budowa nowych obiektów) - powstanie trzech Dziennych Domów Pobytu w gminie Szczucin, Dąbrowa Tarnowska i Bolesław (prace remontowe, adaptacyjne, modernizacyjne, organizacyjne) - rozwój usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych i aktywizujących w środowisku lokalnym (np. poprzez wolontariat senioralny)
Zgodność z celami	Projekt realizuje cel nr 2 Wzrost jakości infrastruktury i usług publicznych na obszarze partnerstwa oraz następujące kierunki interwencji: - stworzenie uwarunkowań do integracji mieszkańców wokół działań na rzecz rozwoju lokalnego obszaru, - wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców w oparciu o lokalne produkty i potencjały - rozwój infrastruktury społecznej, w szczególności opieki nad seniorami

Okres realizacji projektu	Przewidywany okres realizacji projektu: 2022-2024 Przewidywany okres funkcjonowania projektu: od 2025
Terytorialny zasięg projektu	Powiat Dąbrowski
Komplementarność z innymi projektami	Projekt jest komplementarny z projektami strategicznymi: - Utworzenie Dąbrowskiego Centrum Rozwoju Lokalnego w Dąbrowie Tarnowskiej - Rozwój turystyki rowerowej na terenie Powiatu Dąbrowskiego - Program działań na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego i zapobiegania skutkom zmian klimatu. A także z projektami realizowanymi przez samorządy: Rozbudowa z przebudową budynku Środowiskowego Domu Samopomocy Modernizacja budynku OSP w miejsc. Zabrnie, umożliwiająca wielofunkcyjne wykorzystanie budynku stanowiącego centrum kulturalno-rekreacyjne.
Produkty projektu i ich wskaźniki	Liczba osób w wieku 60 lat i więcej objętych wsparciem – 200 osób Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 5 sztuk Liczba utworzonych placówek wsparcia dziennego – 2 sztuki Liczba utworzonych klubów seniora – 3 sztuki
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Rezultaty bezpośrednie projektu to: a. zwiększenie dostępności do usług aktywizujących i opiekuńczych dla seniorów

	b. zwiększenie dostepności serniorów do usług zdrowotnych, w szczególności rehabilitacyjnych c. zwiększenie udziału seniorów w życiu społecznych obszaru Partnerstwa d. zwiększenie szans na rozwój zawodowy opiekunów osób zależnych Wskaźniki rezultatu bezpośredniego to: a. wzrost liczby seniorów uczestniczących w zajęciach aktywizujących b. wzrost liczby seniorów objętych opieką dzienną c. wzrost liczby seniorów uczestniczących w zajęciach rehabilitacyjnych, opiekuńczych i aktywizujących w środowisku lokalnym d. poprawa jakości życia opiekunów osób zależnych

Źródło: opracowanie ZMP

Tabela 5. Projekt strategiczny pn. „Poprawa jakości środowiska naturalnego i zapobieganie skutkom zmian klimatu”

Tytuł projektu	**Program działań na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego i zapobiegania skutkom zmian klimatu**
Lider projektu	Powiat Dąbrowski
Partnerzy	Gmina Bolesław, Gmina Dąbrowa Tarnowska, Gmina Gręboszów, Gmina Mędrzechów, Gmina Olesno, Gmina Radgoszcz, Gmina Szczucin Partnerami projektu będą również: mieszkańcy, rolnicy, instytucje merytorycznie właściwe, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Wody Polskie S.A., Spółka Wodna w Szczucinie
Potrzeba realizacji projektu	Powiat Dąbrowski, położony w zasięgu trzech rzek, jest szczególnie narażony na skutki podtopień, powodzi, a także nawalnych opadów i gwałtownych zjawisk atmosferycznych. Problem ten pogłębia również brak narzędzi i odpowiednich procedur do prowadzenia właściwej polityki przestrzennej (np. pozwolenia na zabudowę terenów zagrożonych zalaniem).

	Nadal zbyt mały nacisk położony jest na profilaktykę i zapobieganie podtopieniom niż na skutki tych zjawisk. Nieuregulowana, często skomplikowana sytuacja formalno-prawna i własnościowa jest dodatkową barierą w prowadzeniu skutecznych programów zapobiegających podtopieniom. Działania modernizacyjne infrastruktury przeciwpowodziowej są realizowane w niewielkim zakresie, z uwagi na wysokie koszty realizacji i utrzymania infrastruktury. Błędne koło nieusystematyzowanych odpowiedzialności poszczególnych użytkowników skutkuje wydatkowaniem znacznych środków finansowych na odszkodowania, zamiast na działania zapobiegawcze. Zagrożenie powodziowe dotyka połowę obszaru powiatu, natomiast lokalne wylania i podtopienia są bolączką na całym obszarze Partnerstwa. Kolejnym, niekorzystnym czynnikiem jest lokowanie budynków na terenach zalewowych, czemu sprzyja brak planów zagospodarowania przestrzennego gmin oraz precyzyjnej wiedzy w samorządach na temat terenów zagrożonych podtopieniami i powodzią. Na obszarze Partnerstwa brakuje uporządkowanego i efektywnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Na etapie diagnozy wskazywano takie przyczyny problemów środowiskowych jak np. niska skuteczność programów gospodarki odpadami, brak uporządkowanego i funkcjonalnego systemu zagospodarowania odpadów, brak działań ograniczających produkcję odpadów. Nadal dużym problemem pozostaje usuwanie i utylizacja wyrobów zawierających azbest. Funkcjonujące niegdyś na obszarze powiatu zakłady produkcyjne zapewniały szeroki dostęp do tego rodzaju materiałów budowlanych. Szczególnie na obszarach wiejskich jakość powietrza jest niezadowalająca z powodu użytkowania węglowych źródeł ciepła. Wśród mieszkańców niski jest również poziom wiedzy i świadomości ekologicznej oraz postaw wpływających na zachowanie dobrego stanu środowiska naturalnego. Wiele działań prowadzonych jest odrębnie na terenie każdej z gmin. Na efektywność tych działań rzutuje również brak

	spójnej, skoordynowanej polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania negatywnym zmianom klimatu.
Odbiorcy projektu	mieszkańcy obszaru, samorządy lokalne, przedsiębiorcy, inwestorzy, potencjalni nowi osadnicy
Koncepcja projektu	Zakres projektu obejmuje: a. opracowanie kompleksowego i spójnego dla całego obszaru Partnerstwa „Planu adaptacji do zmian klimatu", szczególnie uwzględniającego lokalną specyfikę i problemy powiatu związane z ochroną środowiska naturalnego. Plan uwzględniać będzie takie obszary jak: • poprawa jakości środowiska naturalnego, • działania przeciwpowodziowe i zagospodarowanie wody, m.in. retencjonowanie, opanowanie nawalnych wód opadowych, zapobieganie podtopieniom, zagospodarowanie wód opadowych do nawadniania pól i na cele rolnicze (opracowanie pilotażowego programu kompleksowych działań w tym zakresie) • ograniczenie niskiej emisji, budowa OZE, termomodernizacja • system zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym ścieków bytowych, z uwzględnieniem procesu termicznego przetwarzania odpadów • ukierunkowanie na działania gospodarki o obiegu zamkniętym • usprawnienie systemu zarządzania kryzysowego • usprawnienie systemu gospodarki przestrzennej, np. poprzez wykorzystanie oprogramowania z wizualizacją rzędnych w celu usprawnienia procesu planistycznego i decyzyjengo zagospodarowania przestrzennego obszaru i wyeliminowania możliwości zabudowy terenów zalewowych • kierunki i propozycje działań edukacyjnych skierowanych m.in. do rolników, inwestorów, mieszkańców, dzieci, młodzieży na temat zagrożenia powodziowego,

	kształtowania postaw ekologicznych, ochrony środowiska i in. • rekomendacje dotyczące regulacji własnościowych i prawnych infrastruktury przeciwpowodziowej b. Usuwanie i utylizację wyrobów azbestowych w gminach Powiatu Dąbrowskiego c. Ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę węglowych źródeł ciepła na ekologiczne z zastosowaniem nowoczesnych technologii OZE na obszarze Powiatu Dąbrowskiego d. Budowa zbiornika retencyjnego Żelazówka. W wyniku opracowania Planu powstanie lista działań i projektów o charakterze inwestycyjnym i społecznym, których realizacja pozwoli na prowadzenie skoordynowanej polityki ochrony środowiska i zapobieganie skutkom zmian klimatycznych na całym obszarze Partnerstwa.
Zgodność z celami	Projekt realizuje cel nr 3 Poprawa jakości środowiska naturalnego i zapobieganie skutkom zmian klimatu. Ponadto wpisuje się w następujące kierunki interwencji: - dążenie do poprawy jakości środowiska naturalnego - niwelowanie barier środowiskowych w rozwoju obszaru, w szczególności w zakresie zagrożenia powodziowego.
Okres realizacji projektu	Przewidywany okres realizacji projektu: 2022-2026 Przewidywany okres funkcjonowania projektu: od 2027
Terytorialny zasięg projektu	Powiat Dąbrowski
Komplementarność z innymi projektami	Projekt jest komplementarny z projektami strategicznymi: - Utworzenie Dąbrowskiego Centrum Rozwoju Lokalnego w Dąbrowie Tarnowskiej

	- Rozwój turystyki rowerowej na terenie Powiatu Dąbrowskiego A także z projektami realizowanymi przez samorządy: - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Szczucin i Lubasz - Budowa instalacji OZE w gminie Szczucin
Produkty projektu i ich wskaźniki	Krajowe oraz regionalne i lokalne strategie na rzecz przystosowania się do zmian klimatu [szt.] Liczba zmodernizowanych indywidualnych źródeł ciepła Nowo wybudowane lub wzmocnione środki ochrony przeciwpowodziowej Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej Rezultaty bezpośrednie projektu to: a. poprawa jakości zarządzania strategicznego w zakresie ochrony środowiska i zapobiegania skutkom zmian klimatu na obszarze Partnerstwa b. poprawa jakości powietrza c. zmniejszenie zagrożenia dla zdrowia mieszkańców dzięki wycofaniu z użytkowania wyrobów zawierających azbest d. zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców obszaru Partnerstwa z uwagi na ograniczenie ryzyka wystąpienia podtopień i powodzi ALBO e. zmniejszenie strat wynikających z podtopień, zalań, powodzi itp. Wskaźniki rezultatu bezpośredniego to: a. obszar, dla którego będą realizowane spójne działania zapobiegające skutkom zmian klimatycznych b. spadek ilości dni w roku z przekroczonymi normami zanieczyszczenia powietrza

	c. spadek wartości odszkodowań za straty spowodowane podtopieniami, zalaniami, powodziami itp.

Źródło: opracowanie ZMP

3.2. Projekty uzupełniające

Projekty uzupełniające nie mają pełni cech projektu strategicznego, jednakże Partnerstwo uznaje je jako ważne dla rozwoju lokalnego obszaru. Jako uzupełniające uznaje się te projekty, które będą realizowane np. przez jedną gminę wpływając tym samym tylko na rozwój jednego samorządu, nie łączą w sobie co najmniej co najmniej dwóch z czterech wymiarów: społecznego, gospodarczego, przestrzennego i środowiskowego i nie jest komplementarny z innymi projektami w strategii. Wymiar realizacji i oddziaływania takiego projektu pozostaje lokalny, chociaż może przeważać większy zakres powiązań partnerskich lub większy obszar zintegrowania. Zmieniające się uwarunkowania realizacji strategii mogą sprawić, iż dany projekt uzupełniający może pretendować do roli projektu strategicznego.

Projekty uzupełniające zostały dopasowane do poszczególnych celów strategii. Dopełniają tym samym kierunek rozwojowy wyznaczony danym celem oraz sam projekt strategiczny.

W ramach celu nr 1 **Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz rynku pracy obszaru partnerstwa** zostały zaproponowane następujące projekty uzupełniające:

1. Aktywność to przyszłość II – aktywizacja zawodowa podopiecznych GOPS w Radgoszczy
2. Rozbudowa i przebudowa Placu Targowego w Szczucinie
3. Budowa, modernizacja i adaptacja budynku na zakład przetwórstwa owocowo-warzywnego w Szczucinie

   W ramach projektu przewidziane są różne funkcje: baza magazynowa, przetwórstwo, przechowywanie, konfekcjonowanie i produkcja wyrobów gotowych.
4. Budowa ogólnodostępnej strefy aktywności sportowej i rekreacyjnej w Szczucinie
5. Budowa skateparku w kompleksie sportowym w Szczucinie
6. Modernizacja stadionu i obiektów towarzyszących w Szczucinie
7. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na terenie Gminy Dąbrowa Tarnowska

   Projekt zakłada modernizację boiska piłkarskiego, basenu odkrytego, doposażenie krytej pływalni poprzez dobudowę segmentu rekreacyjnego, budowę bieżni lekkoatletycznej oraz sezonowego lodowiska

8. Przywrócenie witalności przestrzeni publicznej rynku miejskiego w Dąbrowie Tarnowskiej
9. Zagospodarowanie rekreacyjne zbiornika retencyjnego w Radgoszczy
10. Rozbudowa infrastruktury turystycznej w Gręboszowie w oparciu o nowe technologie i potencjał rzek: Wisły i Dunajca
11. Przebudowa drogi gminnej w Borusowej
12. Dobudowa oświetlenia ulicznego w Borusowej, gm. Gręboszów
13. Remont drogi gminnej Wójcina – Odmęt, gm. Mędrzechów
14. Remont drogi gminnej Bór Mędrzechowski - Wólka Grązka, gm. Mędrzechów
15. Modernizacja infrastruktury drogowej w gminie Radgoszcz
16. Remonty dróg gminnych na terenie gminy Szczucin
17. Promocja gospodarcza oraz inwestycyjna regionu – Powiat Dąbrowski
18. Zintegrowanie oferty turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej na terenie Powiatu Dąbrowskiego
19. Modernizacja drogi krajowej nr 73 na odcinku Szczucin – Tarnów (projekt lobbingowy, przygotowawczy)
20. Remont linii kolejowej Tarnów – Szczucin (projekt lobbingowy, przygotowawczy, we współpracy z PKP)
21. Modernizacja i przebudowa dróg powiatowych i mostów na terenie Powiatu Dąbrowskiego
22. Dostosowywanie profili kształcenia w szkołach ponadpodstawowych Powiatu Dąbrowskiego do zapotrzebowania rynku pracy, zacieśnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a placówkami edukacyjnymi.

W celu nr 2 **Wzrost jakości infrastruktury i usług publicznych na obszarze partnerstwa** planowana jest realizacja następujących projektów uzupełniających:

1. Budowa mieszkań w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej w Dąbrowie Tarnowskiej
2. Poprawa jakości i dostępności cyfrowych usług publicznych dla mieszkańców Powiatu Dąbrowskiego
3. Zwiększenie jakości i dostępności usług rehabilitacyjnych, pielęgnacyjnych i medycznych, w szczególności w zakresie leczenia szpitalnego i specjalistycznej opieki ambulatoryjnej na terenie Powiatu Dąbrowskiego

4. Podnoszenie jakości i dostępności opieki nad osobami starszymi, rodziną i dzieckiem
5. Edukacja zdrowotna i programy profilaktyczne promujące zdrowy styl życia wśród mieszkańców Powiatu Dąbrowskiego
6. Podnoszenie poziomu kształcenia ponadpodstawowego poprzez unowocześnianie bazy dydaktycznej szkół oraz doskonalenie umiejętności nauczycieli
7. Promocja szkolnictwa zawodowego, rozwój poradnictwa i doradztwa zawodowego
8. Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na obszarze Powiatu Dąbrowskiego
9. Podnoszenie jakości wykonywanych usług publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego na obszarze Powiatu Dąbrowskiego przy wykorzystaniu nowoczesnego zarządzania i nowoczesnych narzędzi informatycznych
10. Kampania edukacyjno-informacyjne promująca zasady zachowania w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia oraz działania z zakresu udzielania pierwszej pomocy
11. Program działań na rzecz zmniejszenia poziomu zagrożenia przestępczością na obszarze Powiatu Dąbrowskiego
12. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Powiatu Dąbrowskiego
13. Program działań na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami
14. Program działań na rzecz podnoszenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym

W ramach celu nr 3 **Poprawa jakości środowiska naturalnego i zapobieganie skutkom zmian klimatu** widoczna jest potrzeba realizacji takich projektów jak:

1. Termomodernizacja budynku szkoły podstawowej w gminie Mędrzechów
2. Termomodernizacja budynku szkoły podstawowej w gminie Radgoszcz
3. Budowa spalarni odpadów komunalnych w gminie Gręboszów
4. Zakup samochodu strażackiego ciężkiego dla OSP w Borusowej
5. Budowa zabezpieczeń przeciwpowodziowych na obszarach gmin Powiatu Dąbrowskiego
6. Program działań większających poziom bezpieczeństwa pożarowego w gminach Powiatu Dąbrowskiego

7. Budowa kanalizacji sanitarnej i rozbudowa oczyszczalni ścieków komunalnych w gminie Bolesław
8. Budowa kanalizacji sanitarnej i rozbudowa oczyszczalni ścieków komunalnych w gminie Mędrzechów
9. Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków komunalnych w gminie Radgoszcz
10. Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków komunalnych w gminie Olesno
11. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Smęgorzów - III etap na terenie gminy Dąbrowa Tarnowska
12. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Lubasz, Laskówka Delastowska, Delastowice (etap II) oraz innych miejscowościach w gminie Szczucin
13. Budowa instalacji OZE w gminie Szczucin
14. Rewaloryzacja zabytkowych parków w Dąbrowie Tarnowskiej i w Szczucinie

4. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii

Sprawne zarządzanie procesem wdrażania strategii wymaga zbudowania odpowiedniej struktury organizacyjnej. Proces realizacji strategii partnerstwa wymaga uruchomienia dwóch struktur organizacyjnych:

1. struktury zarządzania strategią
2. struktury wdrażania strategii

Struktura zarządzania strategią obejmuje:

a. Radę Partnerstwa – tworzą ją Starosta, Wójtowie i Burmistrzowie samorządów wchodzących w skład Partnerstwa,
b. Zespół ds. Strategii Partnerstwa – złożony z przedstawicieli gmin partnerskich tworzących na etapie budowania strategii Partnerstwa Grupę Roboczą; kordynatorem zespołu jest przedstawiciel Starostwa Powiatowego w Dąbrowie Tarnowskiej.

Rada Partnerstwa jest organem decyzyjnym, odpowiada swojej strukturze Zarządowi Stowarzyszenia Samorządów Powiatu Dąbrowskiego. Rada Partnerstwa kierowana przez Przewodniczącego – Starostę Powiatu Dąbrowskiego, działa w oparciu o właściwie merytorycznie zapisy Statutu Stowarzyszenia. Z punktu widzenia realizacji strategii do głównych zadań Rady Partnerstwa należy m.in.:

- bieżące monitorowanie kierunków rozwoju partnerstwa, ocena stopnia osiąganych rezultatów, wskaźników i celów,

- wyznaczanie strategicznych kierunków rozwoju partnerstwa,

- podejmowanie decyzji o zakresie aktualizacji strategii i przyjęciu do realizacji nowych projektów strategicznych i uzupełniających,

- akceptacja i wypracowanie ostatecznego kształtu projektów strategicznych, rekomendowanych przez członków partnerstwa i Zespół ds. Strategii Partnerstwa,

- podejmowanie decyzji zarządczych w zakresie realizowanych wspólnie projektów strategicznych (ewentualnie również uzupełniających)

- współpraca z Interesariuszami, uczestnictwo w uspołecznianiu procesu realizacji strategii.

Zespół realizuje zadania na poziomie gmin członkowskich o charakterze wykonawczym oraz doradczym. Zakres zadań może ulec zmianie wskutek aktualizacji strategii lub decyzji Rady Partnerstwa. Do głównych zadań Zespołu ds. Strategii Partnerstwa będzie należeć m.in.:

- prowadzenie bieżącego monitoringu realizacji projektów strategicznych, stopnia osiągania zamierzonych wskaźników i celów

- generowanie pomysłów i procedowanie nowych projektów partnerskich przy współudziale partnerów społeczno-gospodarczych

- uspołecznienie procesu opracowania projektów i aktualizacji strategii, utrzymanie bieżącego kontaktu z kluczowymi Interesariuszami,

- współpraca z komórkami merytorycznymi gmin w zakresie realizacji projektów strategicznych,

- pełnienie roli doradczej dla Rady Partnerstwa.

Prace Zespół ds. Strategii Partnerstwa będą kierowane przez koordynatora. Do głównych zadań koordynatora należy m.in.:

- organizacja i tworzenie harmonogramu prac Zespołu,

- przekazywanie wiążących informacji od Rady Partnerstwa do Zespołu,

- przekazywanie Radzie Partnerstwa wypracowanego, wspólnego stanowiska roboczego Zespołu dotyczącego zagadnień związanych z realizacją Strategii,

- współorganizowanie i realizowanie procesu uspołeczniania procesu zarządzania strategią partnerstwa, współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Istotnym elementem będzie wypracowanie form partycypacji partnerów społeczno-gospodarczych w procesie zarządzania strategią partnerstwa. Działania uspołeczniające mogą przyjąć różnorodny kształt uwzględniający warunki lokalne, np. informowanie o treści i zaawansowaniu realizacji strategii w BIP i na stronach UG Partnerstwa, prowadzenie sond wśród mieszkańców, wypracowywanie wspólnych stanowisk samorządu i społeczności lokalnych podczas debat i spotkań.

Wdrażanie strategii obejmuje działania związane głównie z realizacją projektów. Struktura wdrażania przedstawia się następująco:

a. lider projektu – realizacja projektów obejmujących kilka gmin wymaga powołania lidera projektu; samorząd pełniący tą funkcję uzgadnia z pozostałymi zaangażowanymi w projekt gminami kandydaturę na koordynatora prac zespołu projektowego,
b. zespół projektowy – tworzą pracownicy komórek merytorycznie właściwych samorządów zaangażowanych w realizację projektu.

Na poziomie wdrażania projektów konieczne będzie uprzednie ustalenie zasad i obowiązujących procedur realizacji, uwzględniających regulacje organizacyjne gmin, ogólne przepisy prawne oraz wytyczne programów finansowych. W trakcie realizacji projektów strategicznych dużą rolę odgrywać będzie komunikacja społeczna, wypracowywanie z mieszkańcami spójnej koncepcji projektu odpowiadającej na potrzeby, informowanie o stanie zaawansowania prowadzonych działań. Za działania uspołeczniające realizację projektów strategicznych odpowiedzialne będą samorządy realizujące dany projekt.

Aktualizacja strategii może nastąpić na wniosek każdego z członków Partnerstwa z powodów istotnych dla rozwoju obszaru w dowolnym czasie obowiązywania dokumentu (m.in. konieczności uwzględnienia nowego kierunku rozwoju, wykorzystania aktualnych szans i uwarunkowań rozwojowych, zmiany otoczenia prawnego, makro- i mikroekonomicznego, możliwości realizacji nowego projektu strategicznego, ważnego dla rozwoju obszaru). Proces aktualizacji wymaga odpowiedniego przygotowania, a przede wszystkim wyrażenia woli i podjęcia takiej decyzji przez Radę Partnerstwa.

Decyzje o składzie Partnerstwa, przyjęciu lub rezygnacji członków reguluje Statut Stowarzyszenia Samorządów Powiatu Dąbrowskiego.

5. System monitoringu i oceny skuteczności realizacji strategii

5.1. Wskaźniki realizacji strategii

Niniejszy rozdział określa wskaźniki rezultatu strategicznego związane z osiągnięciem założonych celów strategii.

Tabela 6. Wskaźniki monitoringu rezultatu strategicznego na potrzeby monitoringu celów strategicznych wraz z niezbędnymi informacjami

nazwa wskaźnika rezultatu strategicznego (RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok 2020)	Wartość docelowa (rok 2027)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Cel nr 1	**Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz rynku pracy obszaru partnerstwa**				
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru na 1000 ludności	sztuka	67	80	GUS, BDL	corocznie
Dochody na 1 mieszkańca	złoty	5 075,43	7 000,00	GUS, BDL	corocznie
Cel nr 2	**Wzrost jakości infrastruktury i usług publicznych na obszarze partnerstwa**				
osoby korzystające z usług opiekuńczych	osoba	0	80	gminy Partnerstwa	corocznie

i aktywizujących w nowopowstałej infrastrukturze					
osoby korzystające z usług aktywizujących w nowopowstałej infrastrukturze	osoba	0	300	gminy Partnerstwa	corocznie
Cel nr 3	**Poprawa jakości środowiska naturalnego i zapobieganie skutkom zmian klimatu**				
zrealizowane projekty wynikające z Planu adaptacji do zmian klimatu	sztuka	0	10	urzędy gmin Partnerstwa, sprawozdania	corocznie

Źródło: opracowanie ZMP

5.2. Monitorowanie procesu wdrażania strategii

Monitorowanie wdrażania strategii jest procesem, w którym na bieżąco prowadzona jest obserwacja realizowanych projektów i powstających produktów. Systematyczne gromadzenie i przetwarzanie danych z procesu monitoringu ukierunkowane jest przede wszystkim na terminowości realizowanych zadań zgodnie z przyjętymi harmonogramami oraz osiąganiu produktów w wyznaczonych terminach. Proces monitorowania jest równocześnie narzędziem zarządczym realizacji strategii, stanowi źródło informacji o ewentualnych trudnościach i opóźnieniach w realizacji założeń strategii. Tym samym daje możliwość oceny skali ryzyk i zaplanowania środków zaradczych.

System monitoringu opiera się o:

a. Radę Partnerstwa – na podstawie przyjętych sprawozdań z realizacji strategii podejmuje decyzje zarządcze w zakresie realizowanych projektów i strategii,

b. Zespół ds. Strategii Partnerstwa wraz z Koordynatorem – agreguje informacje dotyczące monitoringu, weryfikuje stopień osiąganych wskaźników i przedstawia je Radzie Partnerstwa,
c. komórki merytorycznie właściwe w samorządach realizujących projekty strategiczne – realizują proces monitorowania projektów wg ustalonych procedur w zakresie rzeczowym i finansowym.

Monitorowanie realizacji strategii odbywać się będzie na poziomie realizacji strategii oraz realizacji projektów strategicznych wg przyjętych założeń. Proces ten powinien być realizowany jako:

a. monitoring rzeczowy odnoszący się do weryfikacji osiągania kolejnych etapów projektów oraz powstawania produktów zgodnie z założonymi harmonogramami
b. monitoring finansowy – obejmujący stopień wykonania założonych budżetów i analizę przepływów finansowych projektów.

Koordynator wraz z Zespołem ds. Strategii Partnerstwa we współpracy z zaangażowanymi komórkami w poszczególnych samorządach ustalą procedurę monitorowania wskaźników produktu i rezultatu na poziomie realizowanych projektów. Proces monitorowania ww. wskaźników powinien odnosić się do wskaźników zdefiniowanych w danym projekcie, częstotliwości pomiaru oraz jednostki odpowiedzialnej za dokonanie pomiaru. Koordynator zespołu gromadzi informacje dotyczące postępów w realizacji strategii przekazywane od członków Zespołu i dokonuje oceny stopnia realizacji założonych wskaźników. Na podstawie osiągniętych postępów w realizacji projektów strategicznych Koordynator wraz z Zespołem ds. Strategii Partnerstwa dokonują pomiaru stopnia osiągnięcia wskaźników rezultatu strategicznego. Jeden raz w roku zebrane informacje prezentowane są w formie sprawozdania Radzie Partnerstwa.

5.3. Ewaluacja stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Proces ewaluacji polegał będzie na zbadaniu stopnia osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych. Ocena ta koncentruje się na kwestiach ilościowych realizacji wskaźników strategicznych oraz jakościowych.

Pod względem jakościowym ocenie będzie podlegać osiągnięcie rezultatów bezpośrednich czyli mierzalna korzyść beneficjentów końcowych uzyskana na zakończenie danego projektu. Korzyść ta wyrażać będzie pozytywną zmianę sytuacji beneficjentów końcowych wypracowaną w skutek realizacji danego projektu

strategicznego. Drugim, wyższym poziomem ewaluacji jest weryfikacja skuteczności osiągnięcia celów strategicznych, wyrażona oceną stopnia osiągnięcia rezultatów strategicznych.

Kryteriami stosowanymi w procesie ewaluacji będą:

a. trafność – stopień dopasowania celów strategii do realnych potrzeb mieszkańców, które mogą ulec zmianie w trakcie realizacji strategii; skala i adekwatność podejmowanej interwencji na zidentyfikowane problemy,
b. skuteczność – stopień osiąganych celów strategicznych mierzona wskaźnikami rezultatu strategicznego,
c. efektywność – stosunek uruchomionych zasobów i nakładów ponoszonych na projekty, do osiątniętych produktów i rezultatów,
d. użyteczność – skala użyteczności osiągniętych produktów i rezultatów w ramach realizowanych projektów strategicznych dla mieszkańców, ich funkcjonalność, chęć i częstotliwość korzystania, wypracowane efekty pozytywne i negatywne
e. trwałość – rodzaj i trwałość osiągniętych zmian oraz horyzont czasowy ich użyteczności dla mieszkańców.

Obowiązkową ewaluację należy przeprowadzić na zakończenie okresu obowiązywania strategii. Raport przedstawiający wyniki realizacji strategii powinien zostać upubliczniony wśród mieszkańców powiatu. Zalecanym rozwiązaniem jest również wykonanie ewaluacji okresowej, po zakończeniu realizacji danego projektu strategicznego. W przypadku projektów, których okres funkcjonowania projektu jest dłuższy niż okres obowiązywania strategii ewaluację taką można zrealizować w fazie projektu, w której osiągnie wysoki stopień rozwoju i funkcjonalności.

Ewaluację przeprowadza Koordynator z Zespołem ds. Strategii Partnerstwa. Możliwe jest również wykonanie tego elementu strategii przez podmiot zewnętrzny we współpracy z Zespołem. Koordynator Zespołu prezentuje Radzie Partnerstwa wyniki przeprowadzonej ewaluacji.

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

6.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowania strategii

W całym procesie planowania strategicznego szczególnie ważnym był etap diagnozy. Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców, przedsiębiorców, młodzieży, liderów społecznych dostarczyły cennych informacji o oczekiwanych kierunkach rozwoju i występujących problemach.

Na etapie budowania strategii wzięto pod uwagę wyniki badań liderów dotyczące kierunków rozwoju. Wszyscy ankietowani z tej grupy społecznej w odpowiedziach na pytanie otwarte zwrócili uwagę na rozwój gospodarczy regionu i rynku pracy jako główny kierunek zmian i potrzebę rozwojową obszaru.

Wśród mieszkańców obszaru przeprowadzona została również sonda dotycząca wyboru najważniejszych celów rozwoju obszaru Partnerstwa. W sondzie wzięło udział 29 mieszkańców powiatu. Respondenci wskazali przede wszystkim na: rozwój gospodarczy i zmniejszenie skali bezrobocia, poprawę jakości usług publicznych świadczonych dla seniorów oraz wzrost jakości podstawowej infrastruktury publicznej. Sonda była głosem wspierającym w dalszych pracach Grupy Roboczej.

Przeprowadzone zostały również warsztaty na temat rozwoju usług publicznych, rozwoju gospodarczego oraz rozwoju turystyki rowerowej na terenie powiatu. W ostatnim ze spotkań obok pracowników samorządów udział wzięli również przedstawiciele mieszkańców – osoby uprawiające czynnie turystykę rowerową.

Cennych informacji dostarczył również wywiad z kierownictwem Oddziału Doradztwa Rolniczego w Dąbrowie Tarnowskiej. Zgromadzone informacje pozwoliły na pełniejszą identyfikację potencjałów obszaru, zjawisk problemowych i potencjalnych szans rozwojowych oraz wzmocniły prace nad kształtem projektów strategicznych.

W związku ze specyficznym i dużym problemem dotyczącym zagrożenia powodziowego zaplanowano również spotkania z kierownictwem oddziału Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Zespołem przy Wojewodzie Małopolskim. Celem spotkań będzie próba znalezienia rozwiązań

prawnych, organizacyjnych oraz zdefiniowania konkretnych działań zapobiegających w przyszłości podtopieniom czy powodziom.

Kolejnym elementem włączającym społeczność lokalną w budowanie strategii Partnerstwa będzie upublicznienie dokumentu oraz konsultacje z kluczowymi interesariuszami, m.in. z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego.

6.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii

Realizacja strategii będzie kolejnym etapem, na którym powinno być realizowane włączenie społeczne w działania władz samorządowych wynikające z realizacji strategii.

Na poziomie zarządczym społeczność lokalna powinna być systematycznie informowana o stopniu realizacji strategii i osiągniętych rezultatach strategicznych oraz celach. Informacje te mogą być przekazywane społeczności lokalnej poprzez roczne komunikaty na podstawie przyjętych przez Radę Partnerstwa sprawozdań, jak również stanowić część raportów o stanie gmin podawanych corocznie do wiadomości publicznej przez władze lokalne.

W trakcie wdrażania zaplanowanych projektów strategicznych istotnym elementem jest uspołecznienie tego procesu, w szczególności w zakresie wypracowania koncepcji i ostatecznego kształtu przedsięwzięcia wraz ze społecznością lokalną. Partycypacyjny proces planowania pozwoli na ściślejsze i bardziej trafne dopasowanie projektu do realnych potrzeb jego odbiorców.

Zaplanowane w strategii projekty, jak np. Plan adaptacji do zmian klimatu będą wymagały opracowania eksperckiego oraz przeprowadzenia konsultacji społecznych. Włączenie mieszkańców w tak istotny temat zwiększa szanse na zaangażowanie społeczności lokalnej w bezpośrednie działania.

Udział mieszkańców na etapie realizacji strategii będzie przyjmował różne formy: od bardziej biernych polegających na komunikowaniu zagadnień, informowaniu o kolejnych etapach, po bardziej czynne, np. spotkania, dialog, pozyskiwanie informacji, wypracowywanie koncepcji, programu funkcjonalnego.

Wybór stosownych działań włączających społeczność lokalną spośród szerokiego katalogu możliwości, będzie zależał od etapu wdrażania poszczególnych projektów. Za działania zwiększające partycypację społeczną odpowiedzialne będą przede wszystkim samorządy zaangażowane w dany projekt strategiczny, przy współpracy Zespołu ds. Strategii Partnerstwa.

6.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii

Włączenie społeczne na etapie oceny efektów strategii będzie odbywało się dwutorowo. Z jednej strony społeczność lokalna będzie informowana o stopniu realizacji wskaźników, z drugiej sama będzie uczestniczyć w ocenie ich realizacji. Informacja o poczynionych postępach w realizacji zostanie upubliczniona poprzez zamieszczenie na stronach internetowych wszystkich samorządów w formie raportu. Jednocześnie monitoring niektórych wskaźników będzie odbywał się na podstawie badań opinii publicznej, które przyjmą formę badań ankietowych, sond lub wywiadów. Na koniec realizacji strategii przewidziana jest przynajmniej jedna ankieta internetowa rozpowszechniona we wszystkich gminach partnerstwa badające opinię lokalnej społeczności na temat uzyskanych rezultatów związanych z realizacją projektów. Ocenie będzie podlegać także ocena usług publicznych oraz oferty rekreacyjnej po zrealizowaniu projektów z tego zakresu. W razie potrzeby badanie może zostać uzupełnione sondą internetową, lub pogłębione wywiadami lub ankietami skierowanymi do zdefiniowanych grup interesariuszy np. lokalnych liderów czy użytkowników aplikacji internetowej bądź ścieżki rowerowej.

Wyniki badań opinii publicznej podobnie jak wskaźniki oparte na innych zebranych danych zostaną upowszechnione i podane do wiadomości lokalnej społeczności.

7. Źródła finansowania – potencjalne źródła finansowania dla poszczególnych projektów

Projekty strategiczne odpowiadają na zróżnicowane problemy Partnerstwa, łączą działania z obszarów: gospodarczego, społecznego, środowiskowego, przestrzennego, zadania inwestycyjne jak i nieinwestycyjne. Realizacja projektów będzie zatem wymagać montażu środków finansowych z wielu różnych źródeł. Nie są to wyłącznie fundusze europejskie, ale również środki krajowe, środki własne gmin, partnerów społecznych czy przedsiębiorców.

Stan zaawansowania prac nad programami operacyjnymi z funduszy UE, brak zatwierdzonych i przyjętych formalnie dokumentów wdrożeniowych powoduje, iż nie jest możliwe precyzyjne wskazanie danego programu jako źródła finansowania projektu oraz zasad ubiegania się o dofinansowanie. Prace nad ich określeniem na szczeblu regionalnym nadal są prowadzone przez Urzędy Marszałkowskie.

W dalszych pracach nad wstępnymi analizami wykonalności identyfikowane będą możliwości realizacji danego projektu w formule partnerstwa prywatno-publicznego. Należy również wziąć pod uwagę fakt, że sytuacja finansowa samorządów może wymagać pozyskania środków finansowych w formach zwrotnych: pożyczek lub kredytów.

Przedstawione w tabeli potencjalne źródła finansowania projektów nie wyczerpują wszystkich możliwości w tym zakresie.

Tabela 7. Potencjalne źródła finansowania projektów strategicznych

Nazwa projektu	Zakres działań	Źródła finansowania
Utworzenie Dąbrowskiego Centrum Rozwoju Lokalnego	Zadania inwestycyjne m.in. remont i adaptacja pomieszczeń	fundusze UE, KPO, środki własne gmin

	Zadania nieinwestycyjne m.in. utworzenie funduszu poręczeniowego, edukacja, szkolenia, staże, praktyki zawodowe, doradztwo, promocja, spółdzielczość socjalna	fundusze UE, programy rządowe, środki własne gmin Partnerzy projektu np. środki dostępne dla organizacji pozarządowych środki prywatne przedsiębiorstw
Rozwój turystyki rowerowej na terenie Powiatu Dąbrowskiego	Zadania inwestycyjne m.in. wykonanie dokumentacji projektowej, budowa i modernizacja dróg rowerowych, budowa małej architektury	fundusze UE, KPO, środki własne gmin
	Zadania nieinwestycyjne m.in. inwentaryzacja, koncepcja, promocja produktu	fundusze UE, programy rządowe, środki własne gmin Partnerzy projektu mogą wnieść również środki dostępne np. dla organizacji pozarządowych
Rozwój usług i infrastruktury aktywizacji i opieki nad seniorami na obszarze Powiatu Dąbrowskiego	Zadania inwestycyjne: prace remontowe i modernizacyjne	fundusze UE, programy rządowe, środki własne gmin
	Zadania nieinwestycyjne, m.in. usługi rehabilitacyjne, opikuńcze, aktywizujące	fundusze UE, programy rządowe, NFZ, środki prywatne uczestników Partnerzy projektu mogą wnieść również środki dostępne np. dla organizacji pozarządowych
Program działań na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego i	Zadania inwestycyjne, m.in. wymiana węglowych źródeł ciepła, zastosowanie OZE, budowa zbiornika	fundusze UE, programy rządowe, programy UMWM,

zapobiegania skutkom zmian klimatu	retencyjnego, budowa i modernizacja infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej	środki własne, kredyty i pożyczki
	Zadania nieinwestycyjne, m.in.: opracowanie Planu	środki własne, fundusze UE

Źródło: opracowanie ZMP

Spis rysunków

Ryc. 1 Położenie Partnerstwa 9

Spis tabel

Tabela 1. Ranking problemów, deficytów i barier rozwojowych Partnerstwa 15

Tabela 2. Projekt strategiczny pn. „Utworzenie Dąbrowskiego Centrum Rozwoju Lokalnego” 24

Tabela 3. Projekt strategiczny pn. „Rozwój turystyki rowerowej na terenie Powiatu Dąbrowskiego” 30

Tabela 4. Projekt strategiczny pn. „Rozwój infrastruktury aktywizacji i opieki nad seniorami na obszarze Powiatu Dąbrowskiego” 36

Tabela 5. Projekt strategiczny pn. „Poprawa jakości środowiska naturalnego i zapobieganie skutkom zmian klimatu” 39

Tabela 6. Wskaźniki monitoringu rezultatu strategicznego na potrzeby monitoringu celów strategicznych wraz z niezbędnymi informacjami 52

Tabela 7. Potencjalne źródła finansowania projektów strategicznych 59

